

20.01.2015

Saksansvarlig: Ida Munkeby

Saksbehandlere: Per E. Kjøl, Trond Singaas, Morten Størseth

Arkiv:

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Struktur i høyere utdanning (SAKS)

Tilråding:

Tilråding i saken vil bli lagt fram senere.

Vedlegg:

- Saksframlegg
- Vedtak fra høyskolene
- Nøkkeltall

Alle eksterne og interne innspill til saken er lagt her:

<https://www.ntnu.no/wiki/display/saks/SAKS+Home>

[Tilleggsnotat](#) utsendt 23.01.2015

Med [vedlegg 1](#), [vedlegg 2](#), [vedlegg 3](#), [vedlegg 4](#)

[Tilråding](#) utsendt 27.01.2015

Saksframlegg

Bakgrunn

Styrets tidligere behandling

Saken om struktur i høyere utdanning er behandlet i alle styremøter siden juni 2014.

- 2.6.2014: I O-sak 15/14 styret ble orientert om oppdraget fra Kunnskapsdepartementet om å komme med innspill til arbeidet med framtidig struktur i universitets- og høgskolestrukturen
- 28.8.2014: I S-sak 22/14 orienterte rektor om arbeidet som var satt i gang for å forberede NTNUs svar på KDs bestilling. Styret tok informasjonen til etterretning og bad rektor om å fortsette utredningsarbeidet i tråd med orienteringen
- 1.10.2014: Ble styret i O-sak 20/14 orientert om utviklingen i saken siden augustmøtet.
- 5.11.2014: I S-sak 27/14 behandlet styret formelt institusjonens innspill til KD om framtidig struktur i sektoren
- 3.12.2014: I S-sak 42/12 behandlet styret hvilke alternative løsninger som skulle utredes nærmere fram mot styremøtet 28.1.2015

Styret har dessuten bedt om at

- NTNU og SINTEF sammen setter i gang et arbeid for å se på hvordan samarbeidet kan bli enda bedre.
- Rektor prioriterer arbeidet med å realisere samling av campus.
- Rektor kommer med konkrete forslag til institusjonelt samarbeid med utenlandske universiteter, som ledd i kvalitetsutviklingen av universitetets faglige virksomhet.

Styret har videre drøftet flere mulige løsninger for tettere samarbeid og mulige sammenslåinger med andre UH-institusjoner, for å møte NTNUs egne utfordringer og ambisjoner, og ut fra nasjonale hensyn. Styret har bedt om at følgende alternativer utredes:

Alternativ a)

Styret ber om at beslutningsgrunnlaget også inkluderer en modell som ikke innebærer en sammenslåing med andre statlige universiteter og høgskoler, men som inkluderer pågående endringsprosesser.

Alternativ b)

Styret ber om at rektor setter i gang et utredningsarbeid i samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag der det skal beskrives mulige faglige gevinster og faglige utfordringer ved å slå sammen

institusjonene. En slik fusjon kan særlig gi muligheter for å realisere strategisk profil innen utdanningsområdet. Det vil være en forutsetning at finansiering av de to sammenslåtte institusjoner samlet sett ikke blir svakere enn i dag.

Alternativ c)

Styret ber rektor om et grunnlag for å vurdere mulige faglige gevinster og faglige utfordringer ved å slå sammen NTNU, Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST), Høgskolen i Narvik (HiN), Høgskolen i Gjøvik (HiG), og Høgskolen i Ålesund (HiÅ) i samarbeid med de andre institusjonene.

Prosess

Siden forrige styremøte har NTNU jobbet med kunnskapsgrunnlaget alene og sammen med de aktuelle institusjonene. Alle fakultetene ved NTNU, Vitenskapsmuseet, studentene, de ansattes organisasjoner, arbeidsmiljøutvalget og verneombudet har gitt innspill og vurderinger til de tre alternativene. Det samme har de fire aktuelle institusjonene. Saken er belyst med en del nøkkeltall for NTNU og for de fire institusjonene. I bestillingen til innspill ble det understreket at man burde se saken i et 15-20 års-perspektiv. Alle er også bedt om å se saken fra dagens NTNU, for et NTNU sammenslått med høgskoler og fra samfunnets perspektiv.

7. januar 2015 ble det arrangert en egen samling med deltakere fra NTNU og de fire aktuelle høgskolene. Hensikten med samlingen var å bli bedre kjent med hverandres faglige styrker samt å se på potensialet for økt samvirke. I tillegg til ledelsen og sentrale fagpersoner deltok styrerepresentanter, studenter og tillitsvalgte. Det er gjennomført tre allmøter på ulike deler av campus fra Rektors side om saken. I tillegg har arbeidstakerorganisasjonene arrangert et allmøte. Oppslutningen på møtene var jevnt over god. Det har også pågått en debatt i media, særlig i Universitetsavisa. Også denne debatten har bidratt til å opplyse saken.

Under følger først en generell del om status og trender som påvirker virksomheten og universitets- og høgskolesektoren. Deretter følger en del om hver enkelt høgskole som er aktuelle under alternativ c). Deretter følger en omtale av organisatoriske, administrative og økonomiske forhold. Så følger en del om fordeler og ulemper ved hvert alternativ. Til slutt kommer rektors vurderinger. Som vedlegg ligger nøkkeltall, kvantitative konsekvenser av de ulike alternativene og vedtak i høgskolestyrene ved HiST, HiN, HiÅ og HiG.

Status og trender

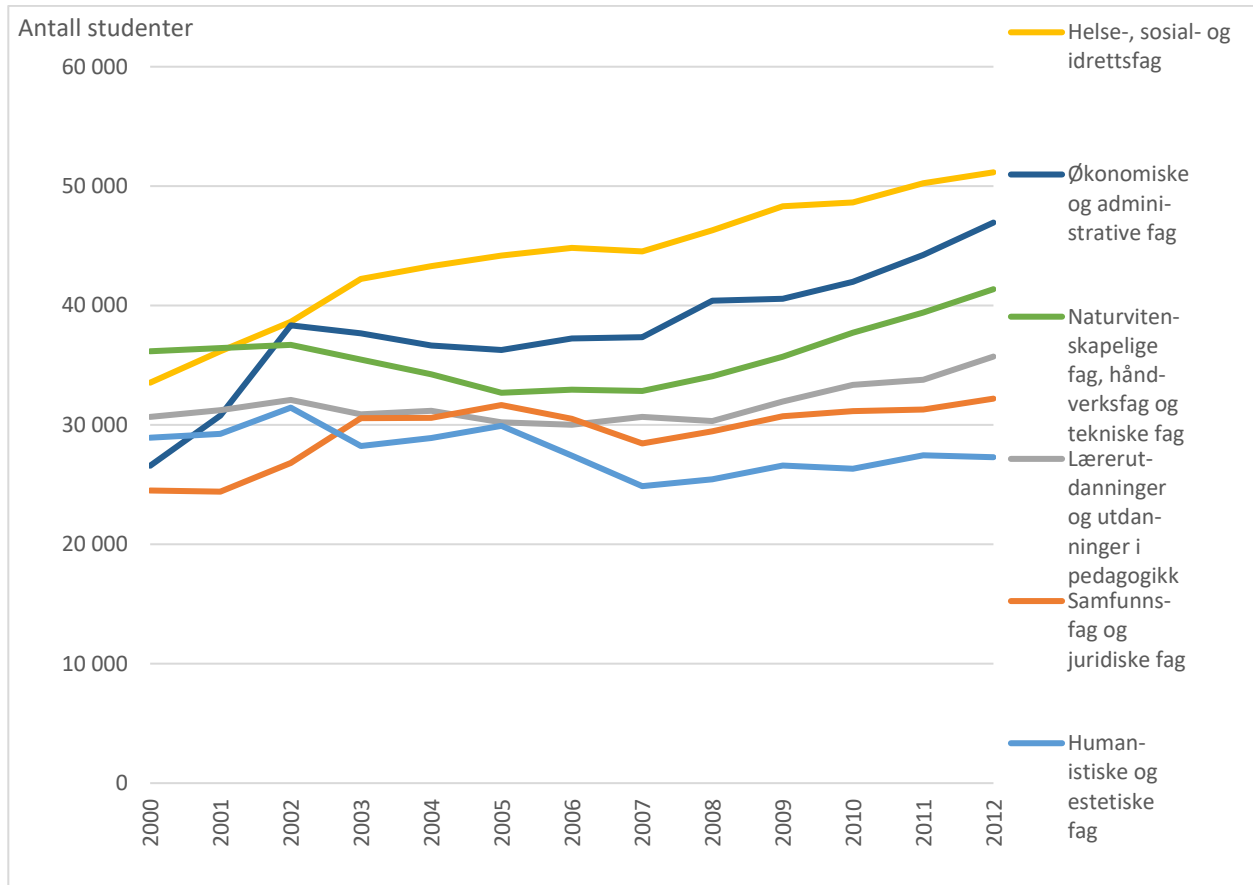
Status

Sammenlignet med andre land tar en forholdsvis stor andel av befolkningen i Norge (39 prosent) høyere utdanning. (45 % i aldersgruppen 25 – 34). I perioden fra 1971 til 2013 har studenttallet blitt mer enn firedoblet, en økning fra drøyt 53 000 studenter i 1971 til over 250 000 i 2013. Det er ikke kun ungdomskullene og studietilbøyelighet blant ungdommen som har økt, men også at det har blitt vanligere å returnere til utdanning. I tillegg er økningen et resultat av at nye grupper av utdanninger har blitt innlemmet i høyere utdanning, (f.eks. at sykepleierutdanningen fikk status som høyere utdanning).

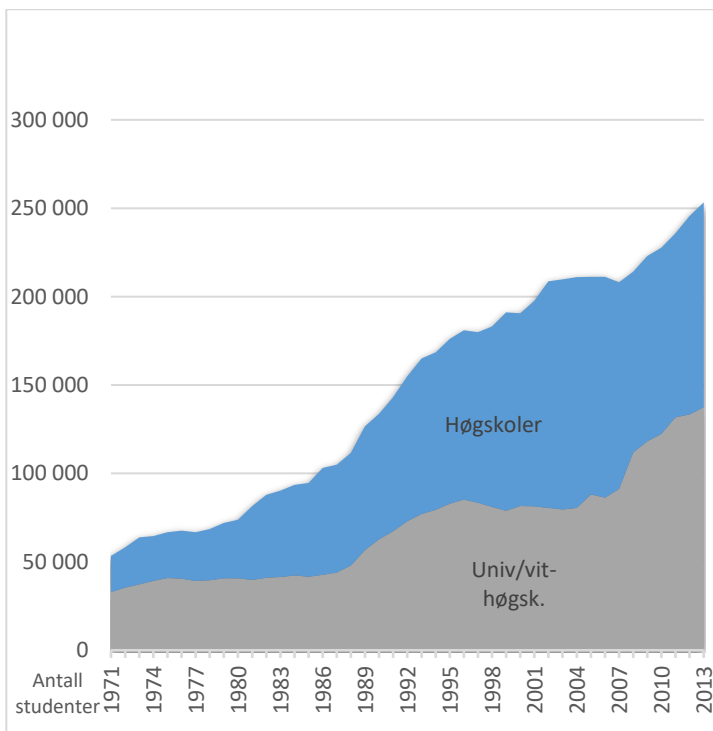
Økningen i antall studenter etter 2000 følger ulike utviklingsmønstre for de ulike fagene. Alle fagområder har hatt vekst så nær som humanistiske og estetiske fag. Også naturvitenskapelige- og tekniske fag har hatt nedgang i studenttallet i en periode, men økning igjen fra 2009. Økonomisk-administrative fag har hatt kraftigst økning i antall studenter. Helse-, sosial- og idrettsfag har siden

2002 hatt flest studenter. I 2013 ble det avlagt om lag 12 600 høyere grader ved norske universiteter og høyskoler. De matematisk-naturvitenskapelige fagene er størst.

De åtte universitetene står for om lag 71 prosent av alle mastergrader. De statlige høyskolene står for en stadig høyere andel av mastergradskandidatene (11 prosent i 2011). Antall uteksaminerte med mastergrad fra høyskolene har økt med 70 prosent siden 2005, selv om de nåværende universitetene i Stavanger, Agder og Nordland har skiftet kategori fra høyskole til universitet i perioden.

Figur 1 Antall studenter etter fagområde. 2000–2012 (Kilde: Indikatorrapporten 2014)

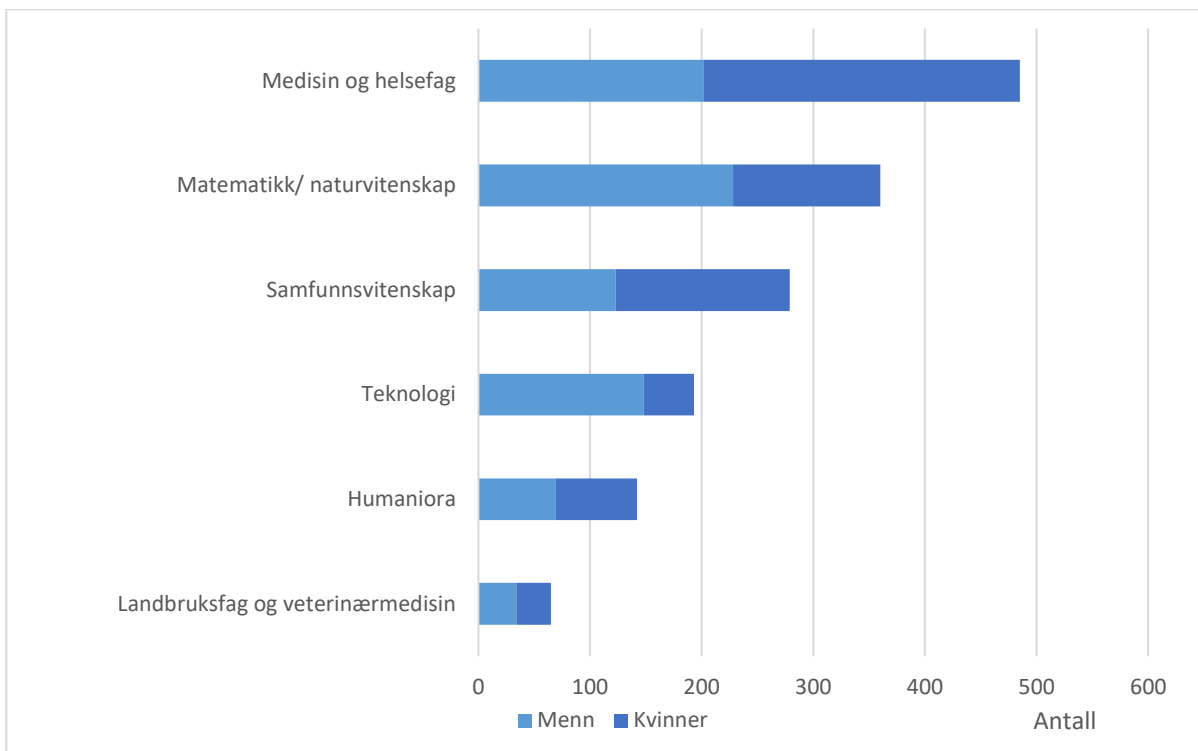

Figur 2 Antall studenter ved norske universiteter/vitenskapelige høgskoler og statlige høgskoler i perioden 1971–2013 (Kilde: Indikatorrapporten 2014)

Høyere utdanning er skjevt fordelt. I Oslo har nesten annenhver person på 16 år eller mer høyere utdanning, og dermed det høyeste utdanningsnivået av alle fylkene. Finnmark og Hedmark har den største andelen med grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Fylkene Nordland og Nord-Trøndelag har lavest andel personer med lang høyere utdanning. I disse fylkene har 4 prosent lang høyere utdanning, mens i Oslo er det 18 prosent med lang høyere utdanning. Fra 2001 har kvinner vært i flertall innenfor de fleste utdanningsretningene. Unntaket er studier innenfor naturvitenskap, teknologi og økonomiske fag.

NIFUs siste kandidatundersøkelse viser at til tross for en sterk vekst i antall mastergradskandidater det siste tiåret er ikke omfanget av mistilpasning i arbeidsmarkedet større i 2013 enn for ti år siden. Dette gjelder alle fagfelt. Dette viser at arbeidsmarkedet har klart å absorbere store kandidatkull. Arbeidsledigheten blant de nyutdannede er i gjennomsnitt på sju prosent. Det er små endringer i arbeidsmarkedstilpasningen for nyutdannede mastergradskandidater de siste årene, men det var i 2013 en økning i arbeidsledigheten for mastergradskandidater med økonomisk-administrativ utdanning.

Det har aldri vært tildelt så mange doktorgrader i Norge som i 2013 (over 1500). Medisin og helsefag er det største fagområdet, mens matematikk og naturvitenskap er nest størst. Antallet utenlandske doktorander har nesten doblet seg de siste fem årene, fra vel 300 doktorander i 2008 til vel 550 i 2013. Økningen i avlagte doktorgrader etter 2008 kan i all hovedsak tilskrives utlendinger.

Figur 3 Doktorander etter fagområde og kjønn i 2013. (Kilde: Indikatorrapporten 2014)

Trender

Under har vi trukket ut noen trender som vi mener vil ha betydning for UH-sektoren framover. Det bygger på ulike kilder som NTNUs egen visjonsrapport, 2060 Visjoner for campusutvikling, materiale fra SSB, NIFU, stortingsmeldinger og offentlige utredninger:

- **Økonomi:** Hvis ingenting gjøres med enten utgiftssiden eller inntektssiden i det norske statsbudsjettet, kommer Norge om relativt få år til å få behov for å stramme inn i pengebruken. Det skjer fordi den offentlige velferdsregningen blir stadig større, mens inntektene ikke øker like raskt. Regjeringens beregninger fra 2009 viser at de offentlige budsjettene fra og med 2035 vil være underdekket. Knekket kommer allerede i 2025. Dette kan innebære lavere bevilgninger over statsbudsjettet og større krav til eksterne inntekter for UH-institusjonene dersom aktivitetsnivået skal opprettholdes.
- **Demografiske endringer:** Ifølge OECD vil andelen yrkesaktive i Norge synke fra 65% til under 50%, i 2025 vil over en fjerdedel av Norges befolkning være eldre enn 65 år og pensjonsforpliktelsene våre vil øke kraftig.
- **Studietilbøyelighet:** Ungdomskullene forventes å vokse fra ca. 800 000 i 2014 til 850 000 i 2025 og så stabilisere seg. Det forventes en forsiktig vekst i studietilbøyeligheten. Generelt er studietilbøyeligheten høyest blant ungdom fra sentrale regioner.
- **Kompetansebehov:** Framskrivninger fram mot 2030 viser at utviklingen med økende etterspørsel etter arbeidskraft med utdanning fra høgskole- og universitetsnivå, samt fra yrkesfaglige studieretninger på videregående skole, fortsetter. Statistisk sentralbyrå har utarbeidet prognoser som viser hvilke fagområder som vil ha overskudd/underskudd av kompetent arbeidskraft i 2030. Dersom kalkylene slår til, vil det noe forenklet være et stort underskudd i læreryrkene. Det vil også mangle personer innenfor pleie- og omsorgsfag på bachelornivå. SSB anslår at behovet for ingeniører (bachelor) vil være stabilt fram mot 2030, mens etterspørselen etter personer med høyere grads ingeniørstudier vil være svakt stigende. Det vil på den andre siden være et overskudd av kandidater med samfunnsfag og jus, humaniora og estetiske fag. En rapport fra Universitets- og høgskolerådet og Kunnskapsdepartementet fra 2012 hevder at det vil bli økt

behov for personer med doktorgrad i det norske arbeidsmarkedet som følge av økte kompetansekrav. Dette gjelder i FoU-systemet, næringslivet, offentlig sektor og organisasjoner og stiftelser. Behovene vil være særlig store innen matematikk, naturvitenskap og teknologi (MNT)-fagene.

- *Sentralisering:* Trenden har i lang tid vært at ungdom flytter til de større byene: Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Aldersgruppen 20-29 flytter mest.
- *Internasjonalisering:* Økt internasjonalisering vil ha betydelig innflytelse på sektoren. Vi vil se økt mobilitet av ansatte og studenter - inn og ut av Norge. Generelt vil norske universiteter og høyskoler blir mer utsatt for internasjonal konkurranse både om studenter og om forskningsmidler.
- *Digitalisering og nye læringsformer:* En virtuell verden for studier er under utvikling sammen med en rask, massiv økning i tilgjengelighet på nett. Vi kan se for oss et grenseløst kunnskapsmarked der ulike aktører posisjonerer seg sammen med verdensledende universiteter.
- *Konkurranse:* Den interne demografiske utviklingen og studietilbøyeligheten i Norge kan føre til økt konkurranse om studenter. Konkurransmomentet vil bli forsterket av at utenlandske institusjoner med godt omdømme aktivt vil arbeide for å rekruttere studenter bl.a. fra Norge. De vil også konkurrere om å skaffe forskere og lærere med høyest kompetanse eller størst potensial. Regionale næringsklynger skaffer seg kompetanse hos høyskoler i sitt område. Bedrifter i disse klyngene er også internasjonale og gir oppdrag til institusjoner med høy forskningskompetanse. Konkurransen om oppdragsforskning vil trolig derfor skjerpes.
- *Tverrfaglighet og relevans:* Løsningen på komplekse og sammensatte problemer ligger ofte mellom fagdisiplinene. Fler- og tverrfaglighet er nødvendig for å møte sammensatte og kompliserte samfunnsutfordringer som for eksempel klimautfordringene. Vi vil se økt behov for nye former for interaksjon mellom ulike fag, studenter, undervisere, forskere og arbeidsliv. Samfunnet vil trolig stille større krav til relevans for også å løse nære oppgaver

Gjennomgang av litteraturen om akademiske fusjoner

Som nevnt over er beslutningsgrunnlaget laget i samarbeid med kollegaer ved høyskolene. Teksten under er hentet fra Høgskolen i Gjøviks innspill til NTNU. I innspillet er også referanser gjengitt.

Det finnes bemerkelsesverdig få fagartikler som direkte omhandler erfaringer med fusjoner av akademiske institusjoner («academic mergers» eller «amalgamation» er termer som brukes i fagspråket for akademiske fusjoner). Oss bekjent finnes det ingen case som direkte ligner med den flercampusmodellen det er snakk om her (fire høyskoler og et stort universitet). De få relevante artiklene identifisert her, er alle publisert i begynnelsen av 2000-tallet. Noen av de mest nevneverdige funn i disse artiklene er:

- Mange land reformerte UH-systemene sine på 90-tallet. Mest kjente av disse er Nederland, UK, USA og Australia. Men også Sverige, Finland og selvsagt Norge reformerte sine høyskolesektorer i denne perioden.
- Av sentrale motivasjonsfaktorer for sammenslåinger finner vi:
 - Fragmentering i det institusjonelle nasjonale landskapet
 - Rasjonalisering og profesjonalisering av administrative tjenester – bakgrunn for det er at mange institusjoner har opplevd økende press på og økende behov for mer profesjonalisert og kompetent stab.
 - Unngå unødige overlappinger i studieprogramtilbud
 - Etablering av nye interdisiplinære og tverrfaglige studieprogrammer (se gjerne det nederlandske eksempel)
 - Diversifisering og videre spesialisering av fagmiljøene innenfor de sammenslåtte institusjoner
- Litteraturen oppsummerer også erfaringer fra ulike typer sammenslåinger:
 - De unitære fusjonsmodellene (altså fusjon til en og samme integrert institusjon) har fungert bedre enn føderative modeller.
 - Sammenslåinger mellom institusjoner av ujevne størrelser har fungert best.
 - Omvendt, sammenslåinger mellom jevnstore institusjoner har skapt mange utfordringer og har fungert dårligst.
 - De mest vellykkede eksempler på velfungerende sammenslåtte institusjoner finner man når flere mindre institusjoner slår seg sammen med en stor.
 - Sammenslåinger som har hatt som hovedmotivasjon økning av utdannings- og forskningskvalitet har fungert bedre enn sammenslåinger som har hatt andre motivasjonsgrunner (f. eks. besparelser)
- For mye fokus synes å gis av institusjonenes ledelse på fremtidig organisering og fordeling av ledelsesoppgaver (rektorat, dekaner, styrerepresentasjon, osv.). Disse temaene er viktige, men det er primært kulturforskjellene som i stor grad bestemmer om en fusjoneringsprosess lykkes eller ikke.
- Fusjonsprosesser koster. Viktig derfor å synliggjøre kostandene så tidlig som mulig og så budsjettere slike kostnader fra starten av. Men det er bemerkelsesverdig få studier som har forsøkt å kvantifisere størrelse på de økonomiske kostnadene knyttet til typer sammenslåinger.
- Tidsdimensjonen i en fusjonsprosess er et viktig moment. Når beslutningen er tatt, er det viktig at fusjoneringsprosessen utfolder seg uten forsinkelser. Forsinkelser er ofte tegn på misnøye og manglende forankring hos de ansatte.
- Faglig og formell status av grupper og individer kan være veldig følsomme spørsmål, særlig for de minste institusjonene i en sammenslåing. Slike problemstillinger er

grobunn for betydelig motstand og forsinkelser. Disse må derfor identifiseres tidlig og håndteres klokt.

Det er mulig å hente mer oppdatert informasjon om sammenslåinger som fant sted i Norden de siste årene. Aktuelle eksempler på slike er:

- Sammenslåing av universiteter/høgskoler i Danmark de siste 5-7 årene.
- Erfaringer fra Sverige
- Finske erfaringer
- Tromsø eksemplet

Universitetet i Agder organiserte i mai 2014 et særdeles relevant seminar om akademiske sammenslåinger fra Norden (se <http://www.uia.no/arrangementer/higher-education-mergers-in-the-nordic-countries-international-seminar>). Det skal produseres en bok på bakgrunn av presentasjonene i dette seminaret. Boken forventes å bli publisert innen 2015. I denne boken presenteres erfaringer med fusjoner i Norden. Det er mye nytt og detaljert kunnskap som presenteres i denne boken.

Det er ikke mulig å oppsummere dette bokenarbeidet i dette notatet. Hovedinntrykket er imidlertid at funnene som er listet ovenfor fortsatt holder. Erfaringer fra Danmark viser kanskje at sammenslåing av flere partner er mer kompliserte enn sammenslåing av bare to akademiske institusjoner, men dette er egentlig ikke overraskende.

En generell kommentar til hele corpus av den akademiske litteraturen om fusjoner av høyere utdanningsinstitusjoner er at de økonomiske utfordringene (kostnadene) knyttet til slike fusjoner er veldig lite studert. Dette er overraskende, og etter vår vurdering er det behov for en seriøs gjennomgang av kostnadene akademiske fusjoner genererer versus de faglige og andre gevinstene som motiverer disse sammenslåinger.

Omtale av høgskolene

Høgskolen i Gjøvik

Høgskolen i Gjøvik (HiG) er resultatet av en fusjon i 1994 mellom de tidligere profesjonshøgskolene Gjøvik ingeniørhøgskole og Sjukepleierhøgskolen i Oppland

Tabell 1 Høgskolen i Gjøvik

Antall ansatte	308		
Antall studenter	3391 (2014)		
Driftsinntekter	287 mill. kr		
Undervisningstilbud: Fakultet/avdeling	Bachelor	Master	Ph.d
Avdeling for helse, omsorg og sykepleie	3	5	
Avdeling for informatikk og medieteknikk	8	6	2
Avdeling for teknologi, økonomi og ledelse	10	1	
HiG har følgende sentra: Center for Cyber and Information Security (CCIS), Norwegian Colour & Visual Computing Laboratory, Medieteknologilaboratoriet - Norsk forskningslaboratorium for universell utforming, Additiv manufacturing laboratorium (3D-printerteknologi), Elektrolaboratoriene, Senter for omsorgsforskning, Senter for pasientsikkerhet og simulering			

Fra HiGs innspill til NTNU:

«HiG har utviklet en tydelig strategi og er i en god prosess med å etablere en faglig utdannings- og forskningsprofil med fokus på bærekraft og sikkerhet. Denne profilen inkluderer utdanning og forskning i alle tre avdelinger (Teknologi, økonomi og ledelse (TØL), Informatikk og medieteknikk (IMT) og Helse, omsorg og sykepleie (HOS)). Bærekraft er et begrep som i tillegg til «grønn utvikling og vekst» også inkluderer krav om en rettferdig, sikker og trygg sosial utvikling. Informasjonssikkerhet og pasientsikkerhet er derfor sentrale deler av en bærekraftig visjon. Informasjonssikkerhet er et fagområde hvor HiG er anerkjent som en svært god forsknings- og utdanningsinstitusjon. Helsefagmiljøet har prioritert pasientsikkerhet som et viktig satsingsområde under oppbygging i tett samarbeid med Universitetet i Stavanger. Senter for omsorgsforskning Østlandet har status som nasjonalt forskningssenter, og fokuserer på kunnskapsutvikling og tjenesteinnovasjon for bærekraftige pleie- og omsorgstjenester i fremtiden. Teknologimiljøet ved HiG tilbyr forskning og utdanning bl.a. innenfor bærekraftige industriprosesser (sustainable manufacturing) og er involvert i et nytt Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) om «Sustainable Innovations for Automated Manufacturing of Multi-Material Products» samt en rekke FoU-prosjekter i samarbeid med industriklyngen på Raufoss, annen regional industri og nasjonal prosessindustri.»

Vurderinger:

HiG er den nest største høghskolen i den store fusjonen. Antallet kvalifiserte søkere med HiG som førsteprioritet, har økt hvert år siden 2010 og antallet primærsøkere pr. studieplass var 1,3 i 2013. I gjennomsnitt hadde opptatte studenter 37,7 poeng mot NTNUs 45,8. Avlagte studiepoeng ligger noe under landsgjennomsnittet og gjennomføringen er under snittet for statlige høghskoler. I forhold til utdanningsplanen er resultatet som gjennomsnittet for sektoren. Antall publikasjonspoeng pr. vitenskapelig tilsatt er 0,48, som er over snittet for statlige høghskoler. Forholdstallet mellom administrativt og faglig personale er gunstig, og kompetansen i den faglige staben med førstestillingskompetanse er 7 prosentpoeng over snittet. Resultatene innenfor innovasjon og entreprenørskap er gode sammenlignet med andre institusjoner. Inntekter fra NFR og EU utgjør til sammen 5 % av driftsbudsjettet eller kr. 48 000,- pr. vitenskapelig stilling, det siste langt over gjennomsnittet i hele universitets- og høghskolesektoren. Forskningsstøtten fra NFR har vært relativt stabil fra 2004, men med en økning på nesten 50 % fra 2012 til 2013. Bevilgninger fra EU er firedoblet fra 2009.

Høghskolen i Ålesund

Høghskolen i Ålesund (HiÅ) er en sammenslåing av Møre og Romsdal fiskeritekniske høghskole, Møre og Romsdal ingeniørhøghskole og Sykepleierhøghskolen i Ålesund. Fusjonen skjedde i 1994.

Tabell 2 Høghskolen i Ålesund

Antall ansatte	224		
Antall studenter	2249 (2014)		
Driftsinntekter	252 mill. kr.		
Studiested	Ålesund		
Undervisningstilbud: Fakultet/avdeling	Bachelor	Master	Ph.d.
Avdeling for biologiske fag	3		
Avdeling for helsefag	1	1	
Avdeling for ingeniør og realfag	6	3	
Avdeling for internasjonal business	2	1	
Avdeling for maritim teknologi og operasjoner	2	1	
HiÅ har følgende senter: SFI Marine Operations Center (MOIS)			

Fra HIÅs innspill til NTNU:

«Campus Ålesund, med Høgskolen i Ålesund (HiÅ) som kjerneinstitusjon, er et av landets mest kompakte lærings- og innovasjonsmiljøer. All utdanning, forskning og innovasjonsaktivitet skjer i et tett samspill mellom Høgskolen og arbeids- og næringslivet, noe som gir oss en tydelig egenart og særpreg som institusjon i UH-sektoren nasjonalt. HiÅ har helt unike forutsetninger gjennom å drive forskning, undervisning og innovasjon i ett integrert miljø sammen med bedrifter som konkurrerer globalt, og som derfor krever den beste kompetansen internasjonalt.

Høgskolen har et godt omdømme og Campus Ålesund er et tyngdepunkt som kompetansemiljø for næringslivet på Nord-Vestlandet. Maritime næringer er den sektoren hvor HiÅ har mest omfattende næringslivssamarbeid, forsknings- og innovasjonsaktivitet, og der vi fyller rollen som et internasjonalt kurs- og kompetansesenter. Maritim utdanning, forskning, innovasjon og kursvirksomhet er derfor løftet fram som strategisk spiss i Høgskolen sin målstruktur, og fungerer som en spydspiss også når det gjelder å løfte helsefag, teknologiske fag og marine fag tilsvarende. Våre strategiske prioriteringer av helse, marin og maritim, er sammenfallende med Regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. HiÅ har nærhet mellom fagmiljøene, noe som gir gode vilkår for tverrfaglig arbeid. Når det gjelder både maritime næringer og helsesektoren, har vi bygget opp en omfattende etter- og videreutdanningsvirksomhet. Dette gjør at vi fyller rollen som et senter for livslang læring innenfor disse profesjonene.

HiÅ har en sammensetning av utdanningstilbudet som sammenfaller godt med veksten og trendene i det regionale arbeidsmarkedet. Vi er hovedleverandør av ingeniører, økonomer, sykepleiere og nautikere til arbeids- og næringslivet i fylket og landsdelen. Vi finner igjen rundt 90 % av kandidatene som arbeidstakere i regionen etter fullført utdanning. Vi er en liten organisasjon med kort avstand fra ledelse til faglig arbeid, og kan respondere raskt på endrede kompetansebehov i nærings- og arbeidslivet, både gjennom utdanning, forskning og innovasjon.»

Vurderinger

HiÅ er en mellomstor høgskole i den store fusjonen. I 2013 var antall primærsøkere pr. studieplass 1,5, noe under snittet for sektoren. Det har imidlertid vært en positiv utvikling fra 2010. Opptakskravene har vært stabile på samme nivå som snittet i sektoren, dvs. i underkant av 40 opptakspoeng. Antall avlagte studiepoeng er som landsgjennomsnittet. Frafallet fra helsefagene er høyt. Gjennomføringsprosenten på mastergradsnivå er betydelig høyere enn snittet, og avtalt utdanningsplan følges opp omtrent som ved de øvrige høgskolene, dvs. i underkant av 90 %. Høgskolen kom dårlig ut på Studentbarometeret; nest dårligst av alle institusjonene i UH-sektoren og HiÅ har også det studieprogrammet som ligger helt på bunn, BA i ingeniørfag, data. Institusjonen produserer få publikasjonspoeng og publisering pr. ansatt er lav (0,27). Forholdstall UFF pr. adm. er som snittet for sektoren. Andelen med førstestillingskompetanse i staben er drøyt en tredel, 6 prosentpoeng under snittet for sektoren.

Inntektene fra Forskningsrådet er mer enn 5-doblet siden 2010 og HiÅ ligger høyest blant høgskolene i tildeling fra Forskningsrådet pr. faglige stilling. Forskningsaktiviteten er størst innen maritime operasjoner og teknologi.

Høgskolen i Narvik

Høgskolen i Narvik (HiN) ble opprettet 1. august 1994 gjennom sammenslåing av Narvik ingeniørhøgskole, Sivilingeniørutdanningen i Narvik og Nordland sykepleierhøgskoles avdeling i Narvik.

Tabell 3 Høgskolen i Narvik

Antall ansatte	196		
Antall studenter	1548 (2014)		
Studiested	Narvik, Longyearbyen, Hammerfest, Alta, Harstad, Stokmarknes, Bodø, Glomfjord, Mo i Rana		
Driftsinntekter	218 mill. kr		
Undervisningstilbud: Fakultet/avdeling	Bachelor	Master	Ph.d
Avdeling for helse og samfunn	2		
Avdeling for teknologi	9	6	
HiN har følgende sentra: Rus			

Fra HINs innspill til NTNU:

«Høgskolen i Narvik har meget kompetente ansatte som løser sitt undervisnings-, forskning- og formidlingsoppdrag på en forbilledlig måte. Høgskolen har 18 professorer, hvorav 15 teknologiprofessor knyttet til avdeling for teknologi. Høgskolens akademiske virksomhet er av en slik karakter at bare i 2014 kvalifiserte 4 av våre ansatte seg til professor. For 2015 er det tilsvarende forventet 3-4 nye professorkvalifiseringer. Tre av høgskolens professorater er gaveprofessorater, finansiert av næringsliv, industri og offentlige aktører. Høgskolen har en rekke to-er stillinger og gjesteforskere/forelesere fra anerkjente universiteter og internasjonale virksomheter/industri.

Høgskolens faglige virksomhet, gjennom satsningen på egne forskergrupper, plasserer HiN helt i toppen av de statlige høgskoler når det gjelder publikasjoner pr. faglig stilling (pr. UFF eller pr. førstestilling). Høgskolen scorer høyt på forskningseffektivitet.

Sivilingeniørutdanningene våre driftes etter en konsentrert undervisningsmodell (den såkalte Narvikmodellen). I Narvikmodellen undervises emner konsentrert på ukesbasis. Modellen har mange fordeler, deriblant er den tilpasset bruk av eksterne forelesere/to-er stillinger. Modellen er spesielt tilpasset EVU. Deltagere fra industrien kan allokere to hele uker til konsentrert å følge et emne, hvorefter man tar eksamen. Gjennomført eksamen gir studiepoeng noe som i dag er et meget viktig salgsargument i forhold til andre EVU tilbydere.

NTNU var fødselshjelper til opprettelsen av sivilingeniørutdanningen i Narvik (1990) og mange miljø har beholdt et faglig samarbeid siden den gang. Det er også verdt å merke seg at studietilbudet i Narvik ble utviklet komplementært til tilbudet i Trondheim. Høgskolen i Narvik (HIN) har, helt siden opprettelsen av sivilingeniørutdanningen i Narvik i 1990, hatt et nært samarbeid med NTNU om sivilingeniørutdanning og doktorgradsutdanning i teknologi. Flere av foreleserne i Narvik har hatt hovedstilling med NTNU. Mange doktorgrader ved HIN har vært i regi av NTNU med hovedveileder fra HIN og disputas i Narvik. HIN har i hovedsak god erfaring og et godt faglig forhold til NTNU.

HiN har opparbeidet seg stor erfaring i bruk av digitale plattformer for formidling av kunnskap. Denne kan brukes aktivt for å bygge opp et faglig samarbeid mellom ulike enheter i en eventuell felles struktur, for eksempel samarbeid om fellesemner. Shell har vært en viktig bidragsyter slik at HiN har kunnet utvikle nettstøttet ingeniørutdanning og infrastruktur for å kunne tilby nettstøttede løsninger. Høgskolen er pr. i dag blant de største aktørene i Norge på streaming av forelesninger.

HiN har lang erfaring med flercampus-modellen. Vi har hatt en campus i Alta fra 1985 med første års ingeniørutdanning. Vi har i dag også 3- årig ingeniørutdanning i Bodø og Mo i Rana samt at vi driver

forkurs i Harstad og på Svalbard. De erfaringene HIN har gjort med samkjøring av undervisning, felles studieplaner, organisering av undervisningen samt forskningsgrupper med et tyngdepunkt på et sted men med enkeltmedlemmer på andre campus har vært utviklende. Vi har spesielt erfart at kontakten med industriklynger blir betydelig bedre med lokal tilstedeværelse, jf. Bodø og Mo. Flercampusmodellen har også initiert at vi har startet eksperimentering og utvikling av undervisningsformene. Vi jobber spesielt med «flipped classroom»-modellen, nettstøtte i undervisningen, streaming av forelesninger, prosjekter i undervisningen.»

Vurderinger:

Antall poeng for å bli tatt opp som student er som gjennomsnittet i sektoren. Antall søkere pr. studieplass er relativt lavt. Studiepoengproduksjonen er 11 prosentpoeng under sektorens gjennomsnitt. Frafallet på bachelorstudiene er *betydelig høyere* enn generelt i sektoren, mens mastergradsstudiet er omtrent som gjennomsnittet (en tredel). Avviket mellom avtalt og gjennomført utdanningsplan er relativt stor i negativ retning. Antall publikasjonspoeng er tredoblet fra 2004, og publiseringen fordelt på ansatte i faglige stillinger er også blitt høyere. HiN har høyest skåre (0,56) av høyskolene i den store fusjonen. Andelen med førstekompetanse er 53 %, noe som er 8 prosentpoeng over snittet. HiN ligger nest høyest blant de statlige høyskolene i tildeling fra Forskningsrådet pr. faglige stilling.

Høgskolen i Sør-Trøndelag

Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) er et resultat av at åtte statlige høyskoler i Trondheim ble slått sammen i 1994. De åtte skolene var: Trondheim økonomiske høyskole, Trondheim helsefaghøyskole (bestående av ergoterapihøyskolen og vernepleierhøyskolen), Sosialhøgskolen i Trondheim, Sykepleierhøyskolen i Trondheim, Trondheim lærerhøyskole, Trondheim ingeniørhøyskole og Statens næringsmiddeltekniske høyskole

Tabell 4 Høgskolen i Sør-Trøndelag

Antall ansatte	830		
Antall studenter	8853 (2014)		
Studiested	Campus Kalvskinnet, Campus Rotvoll, Campus Øya, Campus Elgeseter, Campus Tunga		
Driftsinntekter	843 mill. kr		
Undervisningstilbud: Fakultet/avdeling	Bachelor	Master	PhD
Avdeling helse- og sosialfag	9	4	
Avdeling for informatikk og e-læring	4	1	
Avdeling for lærer og tolkeutdanning	7	5	
Avdeling for sykepleie	1	1	
Avdeling for teknologi	10	2	
Handelshøgskolen i Trondheim	2	2	1

HiST gir forskningsbaserte fag- og profesjonsutdanninger på bachelor-, master- og ph.d.-nivå. Tyngdepunktet av aktivitetene er knyttet til profesjonsrettete bachelorutdanningene innenfor fagområdene helse og sosial, økonomi og ledelse, informatikk, skole og teknologi. Innenfor disse områdene skal HiST prioritere utdanning og forskning som styrker yrkesutøvelsen og bidrar til nyskaping i privat og offentlig sektor. Dette skjer gjennom

- Samspill mellom utdanning og FoU.
- Samhandling med privat og offentlig sektor.

- Internasjonalt samarbeid

Høgskolen har fokus på å utvikle innovative læringsformer. «HiST skal styrke FoU-innsatsen knyttet til innovasjon og nyskaping i næringsliv og offentlig tjenesteyting. Høgskolens faglige hovedområder er innen helse og sosial, informatikk, skole, teknologi og økonomi og ledelse.» (NIFU Rapport 40 2014). HiST har høy videre- og etterutdanningsaktivitet på helse- og lærerutdanningsiden, i tillegg til mange tilbud innen teknologi.

Vurderinger

HiST er den desidert største høgskolen i alt. C. Den har søkning på linje med NTNU med to primærseekere pr. studieplass og opptakspoeng godt over 40. Høgskolen rekrutterer fra hele landet. Avlagte studiepoeng er over snittet for sektoren. Frafallet på bachelor er omtrent som snittet, mens gjennomføring av mastergrader er 15 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for sektoren. Gjennomføring iht. avtalt utdanningsplan var like over snittet for sektoren. Det har vært en gradvis økning i andelen ansatte med førstekompetanse, og i 2013 hadde 46 % denne kompetansen. Som mange av høgskolene i den store fusjonen har HiST problem med å rekruttere faglig personell. Naturlig nok produserer HiST flest publikasjonspoeng, i 2013 ca. 150. Snittet pr. ansatt er likevel lavt. HiST yter gode bidrag til innovasjon og regional utvikling. Antall faglige pr. administrativt tilsatt er 2,2. Dette er lavere enn ved NTNU, HiG og HiN. NFRs bidrag til driften har vært stabil og lav. I 2013 utgjør den 1 % av totalbudsjettet. Det er tydeligere koblinger mellom HiST og NTNU enn med de øvrige høgskolene. I løpet av tre siste årene har 537 studenter fra HiST gått til NTNU og 393 den andre veien. Nesten 40 % av poenggivende publikasjoner utgitt av HiST-ansatte er resultat av samarbeid med NTNU-forskere.

Høgskolenes regionale rolle mot næringslivet– noen generelle trekk

En hovedkonklusjon i NIFUs Rapport 40/2014: Høgskolenes rolle i regional utvikling, innovasjon og kommersialisering - En undersøkelse av de statlige høgskolene «er at høgskolenes styrke gjelder den desentraliserte struktur, og at de gjennom denne representerer en meget bred kontaktflate mot regionene og private og offentlige aktører her. Dette gir gode forutsetninger for å tilby relevant undervisning og å involveres i forskningsarbeid sammen med næringslivet og andre regionale aktører på problemstillinger som for dem oppleves som relevante». Rapporten peker på at dette gir høgskolene en viktig rolle som supplement til de tyngre, nasjonale institusjonene både nå det gjelder sin grenseflate med sin regional og gjennom nasjonale spissmiljøer på enkelte områder. Kontaktflaten gjør dem anvendelsesorienterte.

Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)

Dersom man ser på BOA utenom forskningsfinansiering fra Forskningsrådet og EU, er høgskolene i Gjøvik og Ålesund i hovedsak finansiert fra offentlige kilder (omtrent 60 prosent) mens BOA ved HiST og HiN i hovedsak er næringslivsfinansiert (omtrent 60 prosent).

Samarbeidspartnere i Skattefunnprosjekter

De fire høgskolene er alle blant høgskolene med flest partnerskap med Skattefunnbedrifter. Disse fire står for 32 pst. av alle slike partnerskap (i alt 149 prosjekter i perioden 2003-2014). HiST og HiG er blant de høgskolene som har lavest andel av sine partnerskap med bedrifter i samme fylke og likner sånn sett mer på universitetene.

Deltakelse i klyngeprogrammer

Alle de fire høgskolene deltar i klyngevirkemidlene til Innovasjon Norge og Forskningsrådet som Global Centre of Expertise, National Centre of Expertise og Arenaprogrammet. HiÅ er partner i klyngen Global Centre of Excellence-Maritime på Sunnmøre. HiG er involvert i NCE Raufoss. HiST

er den høgskolen som er med i flest Arenaprosjekter. Klyngeprosjektene er forankret geografisk i samme område som høgskolene.

Kommersialisering - mottatte forretningsideer

De fire høgskolene er blant dem med aller flest innmeldte forretningsideer. I 2013 stod disse høgskolene for 80 pst av alle innkomne forretningsideer. Over tid er det særlig HiST som har et høyt volum, men også HiG har enkelte år med høyt volum av forretningsideer.

Tabell 5 Profil på eksternt samarbeid

	Profil BOA	Profil Skattefunn deltakelser		DBH Forretningsideer/ny-etableringer	Klynge-samarbeid
		Omfang	Næringer		
HiST	Næring	*	Jordbr/Marin/Hels	**	NCE Arena (3)
HiG	Offentlig	**	IKT-spredd	*	NCE Arena
HiN	Næring		IKT-spredd		Arena (2)
HiÅ	Offentlig	*	Marin/maritim		GCE-Arena

Kilde: NIFU Rapport 40/2014: Høgskolenes rolle i regional utvikling, innovasjon og kommersialisering - En undersøkelse av de statlige høgskolene

Profil BOA kategori «Offentlig» innebærer minst 60% finansiering fra offentlige kilder, mens kategori «Næring» innebærer minst 40% finansiering fra næringslivet

Profil Skattefunn: Omfang er markert med ** dersom antall partnerskap overstiger 40, mens * innebærer 30-39

Organisatoriske og økonomiske forhold

Ledelse

Universitets- og høgskoleloven legger felles rammer rundt institusjonene i universitets- og høgskolesektoren: institusjonene skal ha styre, rektor og stedfortredende rektor, Råd for samarbeid med arbeidslivet og Læringsmiljøutvalg. (Andre lover og avtaleverk bestemmer at institusjonene også skal ha andre organer, men disse bestemmelsene er ikke relevante i denne forbindelsen.) For øvrig står institusjonens styre relativt fritt - i noen tilfeller etter godkjenning fra Kunnskapsdepartementet – til å bestemme den interne organiseringen i tilfelle fusjon: Det gjelder spørsmål som dreier seg om:

- enhetlig eller todelt ledelse
- tilsatte eller valgte ledere, og eventuelt på hvilke nivåer
- prorektorer – antall og oppgavefordeling
- styrer på andre nivå enn nivå 1
- intern eller ekstern styreleder
- prinsipper og nivåer for organisering av den faglige virksomheten
- delegasjoner
- ledelse ved satellittene

Universitets- og høgskoleloven forutsetter at ansatte og studenter sikres bred medvirkning i organiseringen. De vedtatte ordningene for institusjonene er i dag slik. (Ikke alle deler av den vedtatte organiseringen ved HiST er satt ut i livet.)

Tabell 6 Styringsprinsipper

	NTNU	HiST	HiG	HiÅ	HiN
Styreleder	Ekstern	Ekstern	Ekstern	Intern	Ekstern
Rektor	Tilsatt	Tilsatt	Tilsatt	Valgt	Tilsatt
Prorektor	4 tilsatte	1 tilsatt	1 tilsatt (?)	1 valgt	Ingen
Rektors rolle i styret	Sekretær	Sekretær	Sekretær	Leder	Sekretær
Dekan	Tilsatt	Tilsatt	Tilsatt	Tilsatt	Tilsatt
Ledelsesprinsipp	Enhetlig	Enhetlig	Enhetlig	Todelt	Todelt
Faglig organisering	Fakultet Institutt	Fakultet Institutt	Avdeling Seksjon	Avdeling	Avdeling
Styrer på nivå 2	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei

NTNU har forutsatt at institusjonens prinsipper for styring og ledelse i hovedsak skal legges til grunn ved en eventuell fusjon. Tabellen viser at de fleste aktuelle fusjonspartnerne har innført like styringsordninger: Ekstern styreleder og tilsatt rektor og dekan og med rektor som styresekretær. Det er tre unntak fra hovedmønsteret: Noen av høgskolene har todelt ledelse, en av rektorene er valgt og ved en høgskole er tilsatt rektor styreleder. HiST er institusjonen som fullt ut samsvarer med NTNUs løsninger for styring og ledelse.

Faglig organisering

Høgskolene har samme organisering på nivå 1 og 2. Nivå 2 – fakultet/avdeling – omfatter både beslektede studieprogram og forskning. Når en kommer til nivå 3 ligger ulike prinsipper til grunn. Den faglige virksomheten kan prinsipielt organiseres på flere måter, hver med sine styrker og svakheter:

1. *Autonomimodellen*: En viderefører satellittene som relativt autonome enheter med egen ledelse og eksisterende faglige strukturer, eventuelt egne styrer. Lederne av satellittene blir en del av rektors ledergruppe. Modellen ligner på foretaksmodellen i helsesektoren.
2. *Campusfakultetet*: En variant av 1 er at satellitten blir en del av den nye institusjonen som et fakultet ledet av en dekan.
3. *Fullintegrasjon*: Institusjonen har ett felles styre og virksomheten ledes av én rektor. Den faglige virksomheten ved satellittene integreres i campusovergripende fakultet ledet av en dekan. Det kan f.eks. skje ved at de helsefaglige utdanningene ved satellittene blir en del av et nytt helsevitenskapelig fakultet. Enheter som i dag er på nivå 3 og driver lik virksomhet inngår i ett campusovergripende institutt. Dekanen er medlem av rektors ledergruppe
4. *«Halvintegrering»*: En variant er at en som ovenfor samler lik faglig virksomhet i campusovergripende fakultet, men har campusforankrede institutter. Det betyr at en f.eks. oppretter et institutt for sykepleie ved hver av campusene

Det er et premiss at fusjoner skal være faglig begrunnet, noe som bl.a. tilsier at en gjennom nær kontakt mellom parallelle fagmiljø ved institusjonene tar ut faglige synergier. Derfor har NTNU tydelig markert at alternativene 1 og 2 ikke er aktuelle. Alternativ 3 og 4 tilfredsstiller premisset om faglig integrering, om enn i ulik grad. Modell 3 vil være mest komplisert å implementere i en satellittmodell. På workshopen med rektorene, dekaner og faglige representanter 7.1. i år var det enighet fra NTNU og høgskolenes side om at den nye institusjonen bør organiseres etter modell 3. HiST og NTNU (alt. B) ligger geografisk nær hverandre, har felles styrings- og ledelsesordninger og langt på vei lik faglig organisering. Når instituttstrukturen innføres ved HiST, vil organiseringen være identisk. Relasjonen mellom HiST og NTNU er bilateral. Satellittløsningen er mer kompleks og

krevenne. Parallelliteten er mindre og den geografiske avstanden større. Den store fusjonen må ta i betraktning både relasjonen mellom NTNU og høyskolene og relasjonen mellom høyskolene.

Administrativ organisering

Institusjonene har i dag forskjellig administrativ organisering, de organiserer sentrale forvaltningsområder ulikt, og oppgavene løses ved bruk av forskjellige prosesser, rutiner og administrative og digitale verktøy.

Også her kan vi skissere ulike modeller for en eventuell fusjon:

1. Sentralisert modell: Stabsfunksjoner og forvaltningsoppgaver organiseres og ledes i en sentral fellesadministrasjon. Fellesadministrasjonen driver og utvikler de digitale støttesystemene og utvikler og forvalter felles standarder, rutiner og prosedyrer
2. Desentralisert modell: Ledere, jf. autonomimodellen ovenfor, ved den enkelte satellitt har personalansvar og har til rådighet både lokal strategisk lederstøtte og personale som løser forvaltningsoppgavene
3. Distribuert modell: Stabs-, forvaltnings- og driftspersonale er organisert i og ledes av ledere i en fellesadministrasjon. Deler av personalet har arbeidssted ved den enkelte satellitt. Størrelsen på og sammensetning av administrativt ansatte som knyttes til en satellitt vil være avhengig av hvilke oppgaver satellitten får delegert og satellittens størrelse.

Myndighetene forventer at fusjoner skal resultere i administrativ effektivisering. Et virkemiddel er å innføre felles rutiner, prosesser og standarder og bruke samme administrative og digitale verktøy. De ulike modellene vil i varierende grad oppfylle forventningen. Selv om det vil kreve innsats for å oppnå den ønskede administrative effektivisering i en fusjon mellom NTNU og HiST, bør den allerede fra starten ta utgangspunkt i den sentraliserte modellen.

Den desentrale modellen anvendt på satellittene vil gi en løst koblet institusjon. Campusene benytter ulike løsninger på lignende oppgaver, og de vil trolig måtte – i alle fall i en lang overgangsperiode – beholde disse. Resultatet er en suboptimal administrativ organisering. En sentralisert modell gir teoretisk sett størst mulighet for en effektiv administrasjon. Erfaring viser imidlertid at det er vanskelig å oppnå rask innføring av administrative fellesløsninger.

Kobling mellom ledelse – faglig og administrativ organisering

I den lille fusjonen vil det ikke være behov for spesielle tiltak for å koble faglig og administrativ virksomhet. Ved en storfusjon gir bare én kombinasjon av de skisserte modellene samsvar mellom faglig og administrativ organisering: en relativt stor faglig autonomi og en desentralisert administrativ organisering. Dette er den enkleste løsningen, men ut fra målene om faglig synergi og effektiv administrasjon den dårligste. Ut fra NTNUs premisser for en fusjon er denne kombinasjonen lite aktuell.

I de øvrige modellene vil den faglige organisering ikke stemme overens med den administrative. I workshopen 7.1.2015 var det derfor enighet om behovet for å koble satellitt og institusjonsnivå sammen gjennom en stedlig plassjef. Rollen ble ikke nærmere definert, men både HiG og HiÅ har gått nærmere inn i rollebeskrivelsen. De mener det må etableres en lokal faglig og administrativ ledelse ved Campus Gjøvik. Den skal sikre god koordinering mot hovedcampus, god lokal styring og utvikling av relasjonene til de andre samarbeidspartnere.

Rollen vil være krevende i og med at den verken bør bryte den faglige eller administrative lederlinjen. Det vil være stort behov for å definere mandat, oppgaver og tittel. Sentrale spørsmål er om det skal etableres en lokal faglig og administrativ ledelse, om det skal være en ren administrativ stilling med driftsoppgaver, om vedkommende skal ha noen rolle i å koordinere og organisere den faglige virksomheten lokalt, om denne skal være en kontaktperson med lokalt nærings- og arbeidsliv og i hvilke lederfora på institusjonsnivå vedkommende skal delta.

Konsekvenser for KDs rammefinansiering ved en eventuell fusjon

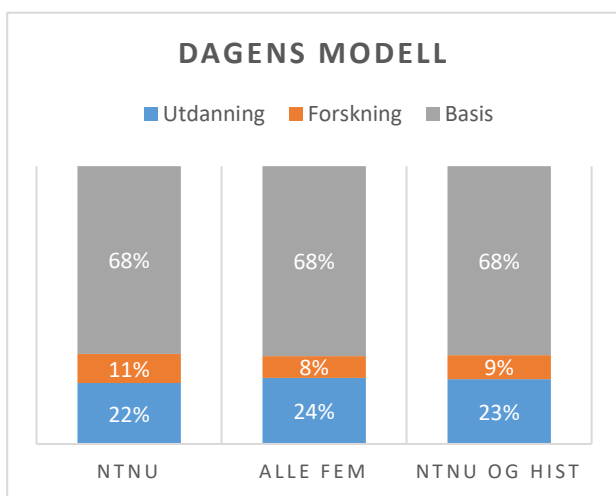
Disse vurderingene omhandler Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell for rammefinansieringen til NTNU og de aktuelle høgskolene, og om den gir positive eller negative utslag ved sammenslåing. Disse inntektene utgjør om lag 65 % av NTNUs inntekter. De resterende inntektene er tilskudd fra andre departement (5 %) og bidrags- og oppdragsinntekter (30 %). For de fire høgskolene utgjør den direkte finansieringen fra KD en større andel. Som pekt på over har HiG høye inntekter fra EU sammenliknet med andre norske høgskoler og universiteter, mens HiÅ og HiN har høye inntekter fra Forskningsrådet. HiST har relativt sett lavest inntekter fra bidrags- og oppdragsaktivitet (BOA).

Vurderingene er gjort ut fra en forutsetning om at institusjonene etter sammenslåing i det store og hele fortsetter med de samme arbeidsoppgavene som før sammenslåing. Dette betyr bl.a. at høgskolene er mer undervisningstunge og mindre forskningstunge enn NTNU.

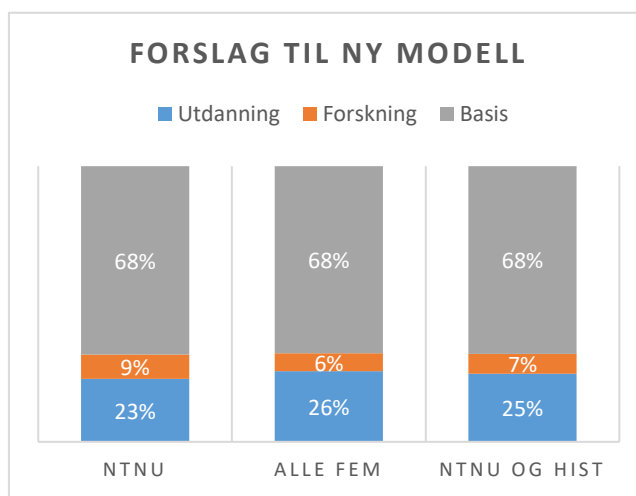
Vurderinger ut fra dagens modell for rammefinansiering fra Kunnskapsdepartementet

Finansieringsmodellen fra Kunnskapsdepartementet (KD) består av en fast basiskomponent og en resultatkomponent. Resultatkomponenten vil variere i takt med resultatene som institusjonen oppnår innen utdanning og forskning.

NTNUs basiskomponent utgjør 68 % og resultatkomponenten utgjør 32 % av total finansiering i dagens modell. Ved sammenslåing vil fordelingen mellom basis og resultat være uforandret. Resultatkomponenten vil ved sammenslåing bli 1-2 prosentpoeng mer utdanningstung på bekostning av forskning. Så lenge fordelingen av arbeidsoppgaver er uforandret mellom institusjonene vil finansieringsmodellen ikke påvirkes av sammenslåingen.

Figur 4 Rammefinansiering fra KD for NTNU, alle fem aktuelle institusjoner i alt C og NTNU og HIST fordelt på basis, utdanningsinsentiver og forskningsinsentiver

Figur 5 Rammefinansiering fra KD for NTNU, alle fem institusjoner i alt C, og NTNU og HiST fordelt på basis, utdanningsinsentiver og forskningsinsentiver i nytt forslag til modell

Vurderinger ut fra forslaget til ny finansieringsmodell fra Kunnskapsdepartementet

Forslaget til ny modell, som ennå ikke er behandlet i regjeringen, består av en fast basiskomponent og en resultatkomponent. Resultatkomponenten vil variere i takt med resultatene som institusjonen oppnår innen utdanning og forskning. Forslaget innebærer at utdanningsinsentivene i resultatkomponenten blir sterkere for både NTNU og de fire høgskolene, mens forskningsinsentivene blir svakere for alle fem institusjoner.

NTNUs basiskomponent og resultatkomponent vil i forslaget til ny modell være uforandret sammenlignet med dagens modell, henholdsvis 68 % og 32 %. Ved sammenslåing vil fordelingen mellom basis og resultat være uforandret. Resultatkomponenten vil ved sammenslåing bli 2-3%-poeng mer utdanningstung på bekostning av forskning. Så lenge fordelingen av arbeidsoppgaver er uforandret mellom institusjonene vil finansieringsmodellen ikke påvirkes av sammenslåingen.

Potensialet for å øke bevilgningen er større i den nye modellen. Resultatbevilgning for utdanning er basert på studiepoeng og kandidater (både bachelor- og mastergradskandidater), og alle fem institusjoner har et potensial til å øke studiepoengproduksjonen og kandidatproduksjonen. Potensialet for å øke resultatbevilgning for forskning er også tydelig i den nye modellen, da alle insentivene med unntak av publisering er knyttet til en åpen ramme. Det vil si at institusjonene får økt bevilgning hvis resultatene bedrer seg. Forslaget innebærer at institusjonene ikke er avhengige av å gjøre det bedre enn de andre i sektoren, slik det er i nåværende modell med lukket ramme.

Fordeler og ulemper ved tre alternativene

Vi har fått verdifulle innspill både fra interne enheter og organisasjoner og fra aktuelle fusjonspartnere. Nedenfor er en oversikt over fordeler og ulemper ved de tre alternativene som vi har registrert i prosessen. Det er viktig å understreke at innspillene ikke er vurdert eller vektet, men de inngår som en del av materialet vurderingskapitlet bygger på.

Fordeler og ulemper knyttet til alternativ A

Fordeler

- Ledelse og ansatte kan konsentrere seg fullt og helt om å realisere strategien «Kunnskap for en bedre verden – NTNU Internasjonalt fremragende».
- Den teknologisk-naturvitenskapelige hovedprofilen er tydelig samtidig som balansen mellom hovedprofil og de mer disiplinbaserte humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøene blir opprettholdt
- Studietilbudene våre vil være forskningsbasert, og NTNU vil fortsatt i hovedsak utdanne masterkandidater, studenter med lange profesjonsstudier og ph.d.-kandidater
- Vi blir fortsatt et nasjonalt – ikke et regionalt universitet. Vi kan gjennom våre gode fagmiljø ivareta vår nasjonale rolle innenfor teknologi og være en markant nasjonal aktør innenfor medisin og lærerutdanning.
- Vi kan konsentrere innsatsen om å styrke relasjonen til SINTEF, bygge ut det internasjonale samarbeidet, ikke minst på det forskningsmessige området og ta i bruk NTNUs tverrfaglige potensial.
- Vi kan forsterke samarbeidet mellom NTNU, institutt- og høyskolesektoren og næringsklynger over hele landet gjennom institusjonelle avtaler
- Internt er det over tid etablert en felles forståelse for og aksept av NTNUs strategi, prioriteringer, satsingsområder og ledelsesformer som det er viktig å ta vare på. Alternativet gir institusjonen organisatorisk ro
- Vi disponerer en god infrastruktur. Den enkelte ansatte er sikret betydelig tid avsatt til forskning

Ulemper

- Det er en risiko å stå alene i en situasjon der det etableres nye konstellasjoner i universitets- og høgskolesektoren. NTNUs nasjonale og rolle innflytelse kan svekkes. Konkurransen med store fusjonerte høgskoler og universiteter vil bli sterkere. De har ambisjoner om og kompetanse til å etablere master- og ph.d.-program. De vil konkurrere med oss om fremragende forskere, lærere og studenter og forskningsmidler fra NFR og EU
- I og med at institusjonen ikke har bachelorutdanning i profesjonsutdanninger mangler vi innsikten og legitimiteten til å innta en normerende rolle
- NTNU går glipp av de faglige mulighetene som ligger i fusjonsalternativene. Alenegang gir lite dynamikk og spore til endring og utvikling, f.eks. for å utprøve og ta i bruk innovative læringsformer. Vi går glipp av mulighetene som ligger i samarbeid med de internasjonale næringsklyngene som høgskolene betjener i dag
- Rekrutteringsgrunnlaget av studenter kan bli mer ensidig. Søkningen til NTNU mastergrads-studier kan bli redusert og resultere i studieprogram med få studenter. Det vil være vanskeligere å hente erfaringer fra høgskolene som har hatt større suksess med sine tiltak for å redusere frafallet i sine 2-årige masterprogram
- Vi rekrutterer ikke studenter til profesjonsutdanningene – lærer og helsefag – der det vil være et stort underskudd i arbeidsmarkedet i lang tid
- Et av NTNUs store prosjekt – en samlet campus – kan få svakere fremdrift
- Viss utfallet blir alt. A vil spørsmålet om en fusjon med HiST komme opp på nytt

Fordeler og ulemper knyttet til alternativ B

Fordeler

- HiST og NTNU har sammenfallende og komplementær fagportefølje og faglig virksomhet. Det gir mulighet for å ta ut faglige synergier innenfor helse-, lærer-, teknologi, og økonomiutdanningene. Den nye institusjonen kan tilby både 3-årige bachelorgrader, et integrert 5-årig siv.ing-grad og mastergrader
- Fusjonen gir mer robuste fagmiljø og studietilbud og bedre utnyttelse av undervisningsressursene. Det gir grunnlag for et godt EVU-samarbeid mellom institusjonene
- Forskningsmiljøene i universitets- og høgskolesektoren i Trondheim vil bli organisert i samme organisasjon
- Alternativet legger forholdene godt til rette for å koble disiplin og profesjon. De 3-årige profesjonsutdanningene vil få sterkere vitenskapelige basis, og disiplin-fagene i profesjonsutdanningene f.eks. i lærerutdanningen vil bli styrket
- En fusjon vil påvirke NTNUs lektorutdanning positivt ved at den kan hente erfaring fra profesjonsutdanningen ved HiST og NTNUs disiplin-kompetanse vil på sin side styrke grunnskolelærerutdanningen

- Profesjonsutdanningene, f.eks. lærer- og helseutdanningene, vil bli bedre koordinert overfor arbeidsgivere/institusjoner som organiserer praksisopplæring.
- Å samle helsefagutdanningene i en institusjon åpner for å opprette et helsevitenskapelig fakultet. Studenter i helsefaglige bachelorutdanninger og medisinerutdanningen vil få større innsikt i de respektive yrkesgruppens rolle og kompetanse
- Det kan bli lettere å rekruttere norske og utenlandske studenter. Rekrutteringsbasen kan bli mer stabil og bidra til å sikre rekrutteringen til mastergradsutdanningene og språkfagene
- Den fusjonerte institusjonen vil få flere bein å stå på. Den vil utdanne kandidater til yrker der en forventer et betydelig underskudd i lang tid. Den vil bli en større leverandør av kompetanse til offentlig sektor og gjøre ressursbasen mer robust ovenfor konjunktursvingninger ved å:
 - utdanne både siv.ing-er og ingeniører
 - tilby profesjonsrettede bachelorutdanninger
 - gi bredere og mer koordinert EVU-tilbud med høy kvalitet
- En samling øker sannsynligheten for å få framdrift i arbeidet med å realisere samlet campus
- En fusjon med HiST vil forsterke Trondheims image som Studieby 1
- Det åpner for på sikt å gjennomføre administrativ effektivisering og ta ut administrative gevinster

Ulemper

- Alt B vil svekke NTNUs hovedprofil. Forskning og utdanning innenfor teknologi og naturvitenskap vil relativt sett bli mindre. Bachelorutdanninger vil utgjøre en større del av virksomheten. Tyngdepunktet mellom hovedprofil og bredde blir forrykket. Fusjonen kan gå på bekostning av disiplinfagene, praktisk-estetiske og kunstneriske fag, og humaniora og arkitektur marginaliseres.
- En fusjon kan føre til mindre diversitet i forskning og utdanning i Trondheim og Sør-Trøndelag
- Det kan skape en forestilling om at NTNU er et regionalt universitet og svekke NTNUs rolle som en nasjonal institusjon
- Innenfor flere av HiSTs fagområder er det liten overlapp med NTNUs virksomhet. Det gir begrensede synergier, f.eks. for NT-fakultetets vedkommende
- I første omgang vil koblingen mellom forskning og utdanning innenfor profesjonsrettede bachelorprogram – den forskningsbaserte undervisningen – være svak
- Det er vanskelig og utfordrende å etablere en felles visjon og forståelse i ledelsen ved en så faglig og kulturelt mangslungen institusjon. NTNU har satt i gang gode prosesser for å samlet campus, økt grad av tverrfaglighet og for å nå målet om eksellense

- En ansatt ved fusjonert institusjon vil i gjennomsnitt publisere mindre enn ved dagens NTNU. Tilsvarende vil bevilgninger fra NFR og EU-inntekter pr. ansatt bli lavere
- En fusjon kan resultere i en overføring av midler fra et bedre finansiert NTNU til høyskolene i en situasjon NTNU sliter med å finansiere viktig infrastruktur
- Rammeplaner for de profesjonsrettede bachelorutdanningene ved høyskolene legger føringer for ressurstildeling og begrenser muligheten for omdisponeringer
- Institusjonenes ansatte har ulike arbeidsbetingelser noe som kan ha negative konsekvenser for personalet ved dagens NTNU. Det kan bli nødvendig å opprette flere typer faglige stillinger med tilhørende karriereløp. Arbeidsmarkedet kan bli mindre, og det kan bli vanskeligere å få faste, faglige stillinger
- Omorganisering- og integreringsprosessen vil kreve både økonomiske og menneskelige ressurser.

Fordeler og ulemper knyttet til alternativ C

Fordeler

- Institusjonen vil ha en større faglig bredde som supplerer og komplementerer dagens NTNU innenfor teknologi og profesjonsrettede bachelorutdanninger. NTNU kan både tilby et integrert 5-årig siv.ing- løp og et 3+2 modell i teknologi. Alt. C åpner for et samarbeid med sterke fagmiljøer ved høyskolene om forskning og bachelorutdanningene
- Den nye institusjonen vil være en nasjonal aktør og fylle en nasjonal rolle ikke minst innenfor teknologisk forskning og utdanning. For HiGs del underbygger en fusjon høyskolens overordnede visjon. Fusjonen skaper gode forutsetninger for en positiv utvikling i forsknings- og undervisningskvalitet
- I den store fusjonen vil det nye NTNU ha kontroll med hele verdikjeden (bachelor – master – ph.d.) innenfor noen fagområder. Ut fra nasjonalt ståsted vil det være en fordel at kandidater får utdanning som oppfyller samme og høye kvalitetskrav.
- Det nye NTNU får en tydelig spiss innenfor teknologi, helse, økonomi og organisering for bærekraft og sikkerhet, på internasjonalt nivå. NTNUs fagtilbud og ekspertise tilgjengelig på alle campuser. Ph.d.-kandidater kan velge mellom flere retninger. Bachelorutdanningene ved de innfusjonerte høyskolene vil få høyere kvalitet i og med at de over tid i større grad blir forskningsbaserte.
- Storfusjonen kan øke rekrutteringen til mastergrads- og ph.d.-studiene. Den vil også øke rekrutteringen av utenlandske studenter
- Alternativet vil gi mer effektiv bruk av forsknings- og utdanningsressurser på tvers av campusene noe som på sikt vil skape robuste fagmiljø på høyt internasjonalt nivå. Dette vil bidra til raskere å realisere NTNUs satsingsområder.

- Det vil åpne for samarbeid og arbeidsdeling om emner og program. Institusjonen vil tilby arbeidslivet kandidater med relevant kompetanse både for nasjonalt og regionalt arbeidsliv og bredere og mer koordinerte etter- og videreutdanningskurs, emner og program
- I tillegg til den faglige synergien som alt B gir, tilfører alt C en tilleggsverdi innenfor det helsefaglige området. Til sammen kan NTNU ta en ledende rolle på dette feltet
- Institusjonen vil ta i bruk mer innovative undervisningsformer og -kanaler ved bygge på erfaringer og pedagogiske og digitale løsninger ved satellittene
- Løsningen gir brohoder både i Nord-Nord, på Sunnmøre og på Østlandet. Den gir tilgang til internasjonalt rettet næringsliv/næringsklynger i andre deler av landet, f.eks. innenfor maritim, IKT og sikkerhet, produksjon. Pga. maritime næringsklynger ved Høgskolen i Ålesund øker muligheten for å realisere Ocean Space Center
- Satellittene tilbyr kunnskap og arbeidskraft for å dekke arbeids- og næringslivets behov. Det internasjonalt rettede næringslivet vil gjennom tilgang på høyt utdannet arbeidskraft – siv.ing-, master- og ph.d.-kandidater – styrke sin posisjon og øke sin konkurransekraft
- NTNU kan komme bedre ut i konkurransen om EU-kontrakter/-prosjekt og i konkurransen om høyt kvalifisert arbeidskraft
- Storfusjonen er en nasjonal nyskapning som gir spennende muligheter for utvikle nyskapende organisatoriske og administrative løsninger. Den blir tilført høyere profesjonalitet blant administrative ansatte.

Ulemper

- NTNUs profil som forskningstungt universitet vil bli utvannet. Profesjonsutdanningene på bachelornivå vil utgjøre en større andel av virksomheten, mens ph.d.-utdanningen vil relativt sett bli mindre. Disiplinfagene kan bli svekket og utarmet. Virksomheten innenfor teknologi, arkitektur og humaniora blir relativt sett mindre
- NTNU ønsker å strømlinjeforme sin studieprogramportefølje med sikte på færre og bredere program, mens høgskolene vil av rekrutteringshensyn ha bredere portefølje med mer spissede program.
- Institusjonen vil få lavere og større variasjon i inntektskvalitet. Innenfor enkelte studieprogram er kvaliteten relativt lav, og det vil kreve ressurser for å løfte dem opp på ønsket nivå
- Staben ved satellittene vil generelt ha lavere faglig kompetanse. Storfusjonen vil føre til et press i retning av like ansettelsesvilkår, noe som vil være til ugunst for dagens NTNU ansatte
- En storfusjon kan bli møtt med regional- og distriktspolitiske motstand både sentralt og lokalt, og det er usikkerhet knyttet til den politiske beslutningsevnen i sentrale organer
- Storfusjonen er en omdømmerisiko og kan svekke merkevaren NTNU. Den svekker koblingen mellom NTNU og Trondheim som Studentby 1

- Storfusjonen har betydelige overgangsomkostninger. Den vil kreve stor lederoppmerksomhet og innsats for å utvikle en felles kultur bygd på kvalitet og eksellense.
- Satellitter med stor geografisk avstand har innebygd mange praktiske problemer
 - organisering av emner og program
 - store administrative ressurser for å lykkes med prosjekt for å samkjøre organisasjon, systemer, rutiner og skape et eierskap til den nye institusjonen
- Ved en fusjon overtar dagens NTNU et ansvar for å realisere høgskolenes regionale oppdrag og vårt samfunnsoppdrag blir utvannet

Rektors vurdering

NTNU har en offensiv strategi i dag for å utvikle seg som en internasjonalt fremragende forskningsinstitusjon. Det innebærer å holde kvalitet på høyt internasjonalt nivå, og å utnytte fortrinnet som vår teknologiske hovedprofil gir oss. Vi må fortsatt ha førsteklasses laboratorier, og vi må tiltrekke oss de beste studentene. God rekruttering av medarbeidere er helt nødvendig for å utvikle fagmiljøer i internasjonal toppklasse.

For å kunne realisere våre strategier må vi stadig utvikle oss som universitet. Vi arbeider med viktige grep for dette. Utvikling av samarbeidet med SINTEF er ett av dem. For å kunne forbedre vår posisjon i den nasjonale og internasjonale konkurransen må vi bruke de store mulighetene en vesentlig bedre sammenkobling mellom våre to institusjoner kan gi. Prosjektet «Bedre sammen» er satt i gang med dette som formål.

Den internasjonale konkurransen er stadig økende. Vi ser dette blant annet gjennom Horisont 2020 der europeiske universiteter i stadig større grad enn før konkurrerer om forskningsmidler. NTNU må i de kommende årene prioritere faglig innsats for å få tilslag på forskningsprosjekter, og være en attraktiv partner for universiteter i andre land. I dette siste ligger muligheter for å inngå strategiske allianser med gode utenlandske universiteter for å utvikle mer forpliktende gjensidig samarbeid.

Å utvikle campus i Trondheim er det viktigste vi kan gjøre for å sikre god rekruttering både av ansatte og studenter. Det gir en moderne infrastruktur for utdanning og forskning og et grunnlag for økt internasjonalt samarbeid. En samlet campus er et betydelig bidrag til vår faglige utvikling. Det gir muligheter for økt tverrfaglighet i den faglige virksomheten, og dermed et sterkere fortrinn.

Utviklingen av universitetet kan for øvrig gå langs flere akser. Vi har beskrevet dette gjennom tre alternative organisasjonsformer. De vil hver for seg kunne være gode løsninger for NTNUs organisering. De har ulike styrker som må veies opp mot hverandre i det endelige valget vi gjør.

Alternativ A: Ingen fusjoner med andre UH-institusjoner

De tre hovedgrepene - SINTEF, internasjonalisering, campusutvikling - vil være blant de fremste tiltakene for å realisere NTNUs ambisjoner for de neste tiårene. Rektors vurdering er at de kan gjennomføres uavhengig om NTNU fusjonerer eller ikke. En kan argumentere for at organisatorisk stabilitet vil gi styrke til arbeidet med å utvikle relasjonen til SINTEF. Det samme gjelder for det internasjonale samarbeidet innen forskningen.

Også mer generelt kan vi si at stabile organisasjonsformer gir godt rom for å fortsette den utvikling universitetet er inne i. Grunnlaget er NTNUs mål og strategier fram mot 2020. Vi har satt i gang

mange tiltak for å realisere disse, og mange av dem ser ut til å virke. Det gjelder eksempelvis arbeidet med de tematiske satsingsområdene, og tilsvarende for andre forskningssatsinger som er initiert og satt i gang. En utvikling av NTNU med høyt fokus på forskning vil være best tjent med at vi ikke fusjonerer med høyskoler.

Alternativ A gir godt grunnlag for å opprettholde den eksklusiviteten og anseelsen vi har hos studentene og NTNU som en sterk merkevare. Den teknologisk/naturvitenskapelige hovedprofilen, og balansen mellom teknologi og de mer disiplinbaserte naturvitenskapelige, humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøene blir omtrent som nå.

Samtidig er det betydelig risiko ved å velge alternativ A. Særlig gjelder dette utdanningsområdet. Strukturendringer gir større institusjoner bedre muligheter til å bygge opp flere mastergrader og ph.d.-utdanninger delvis parallelt med NTNU sitt tilbud, også innen teknologi. Konkurransen om studentene vil øke, og vi kan risikere svakere studentrekruttering. NTNUs posisjon som ledende universitet særlig innen teknologisk utdanning kan derfor svekkes dersom det ikke tas strategiske grep gjennom fusjoner med andre institusjoner. Utviklingen peker i retning av at NTNU heller ikke vil inneha en like dominerende posisjon innen teknologisk forskning som i dag. Det skyldes både sterkere konkurranse fra andre studiesteder og en faglig utvikling som gjør det enda mer krevende framover å utvikle spisskompetanse i stor bredde innen teknologi. Eksempler her er kostnader knyttet til infrastruktur og utvikling innen generiske teknologier som bioteknologi, IKT, nanoteknologi og materialteknologi.

Alternativt til fusjoner kan konkurransesituasjonen møtes gjennom mer strategisk samarbeid med andre institusjoner. De prosesser vi har hatt i den senere tid for å diskutere mulighetene for styrket faglig samarbeid viser et stort potensiale. Dette må utnyttes videre. Dersom det ikke blir fusjoner kan det være aktuelt å starte opp samarbeidsprosjekter med flere høyskoler for å utvikle vesentlig mer forpliktende samarbeid på institusjonelt nivå enn vi har i dag. Da er vi avhengige av at høyskolene ønsker et slikt samarbeid.

Alternativ B: Fusjon med Høgskolen i Sør-Trøndelag

I våre måldokumenter har vi formulert strategier for hvordan vi skal møte universitetets samfunnsoppdrag. En viktig del er å tilby forskningsbasert utdanning på alle nivåer, med vekt på høyere grads studier og doktorgrad. Oppdraget er bredt og vil endre seg. Samfunnet trenger kandidater med ny kompetanse der flerfaglighet og relevans for et arbeidsmarked i endring blir viktig, i tråd med trender vi også ser i andre europeiske land. Disse framtidstrekkene kan sees tydelig innen sentrale fagområder:

Den demografiske utviklingen og utvikling av ny kunnskap krever fornyelse av utdanningstilbudene innen helsefagene. De ulike profesjonene må samhandle tettere faglig for å møte samfunnsbehovene. Det har konsekvenser for utvikling av studietilbud. Det vil gi betydelig merverdi for samfunnets helsetilbud dersom vi kan forbedre samhandlingskompetansen innen de helsefaglige profesjonene. Mange av profesjonsfagene må utvikles faglig. Det betyr mellom annet bedre kvalitet i de kortere utdanningsløpene, gjennom mer forskningsbasert undervisning. Dette peker i retning av organisatorisk tettere samhandling mellom universitet og nåværende høyskoler.

Grunnskolelærerutdanningen skal bli femårig i nær framtid. Det blir behov for flere lærere, blant annet yrkesfaglærere for videregående skole. Utdanningskapasiteten må øke. Det blir også mer behov for etter- og videreutdanning. Vi har ulike fagtradisjoner innen lærerutdanningen på høyskoler og universitet. Det vil gi faglig gevinst å skape godt samarbeid mellom de pedagogisk/fagdidaktiske

fagmiljøene og disiplinfagene, og bruke det beste i begge kulturer. Vi må generelt styrke forskningen innen lærerutdanningsfeltet. Dette er det enklest å legge til rette for i en og samme institusjon.

Det har over mange år vært pekt på mulighetene som ligger i en organisatorisk samling av de økonomifaglige miljøene i Trondheim. Etableringen av et slikt samlet fagmiljø vil gi en sterk nasjonal og internasjonal posisjon med stor faglig bredde og høy kvalitet, blant annet gjennom NTNUs faglige styrke innen industriell økonomi og teknologiledelse. Trondheim vil med det innta en ledende rolle i Norge innen hele dette utdanningsområdet.

NTNU og HiST har hatt en arbeidsdeling med hensyn til ingeniørutdanning i Trondheim. HiST har utdannet bachelor-kandidater, mens NTNU har utdannet master-kandidater. Dersom de to institusjonene fortsetter som nå er det all grunn til å tro at denne arbeidsdelingen blir mindre tydelig. Høgskolen har ambisjoner om å løfte seg på forskning, og vil dersom den ikke fusjonerer med NTNU mest sannsynlig tilby masterutdanning innen ingeniørfag i ikke all for fjern framtid. Utviklingen i samfunnet går mot stadig mer masterutdanning, og det er grunn til å tro at de ansatte, studenter og avtakerne av kandidatene fra HiST vil ønske slik utdanning.

NTNU har i dag et faglig fremragende utdanningstilbud innen teknologi med sin femårige sivilingeniørutdanning. Dette skal videreføres. I et *internasjonalt* perspektiv ser vi at andre ledende teknologiuniversiteter gir utdanningstilbud i teknologi også på bachelornivå. Eksempelvis har våre partnere innen Nordic 5Tech (KTH, Chalmers, DTU og Alto) bachelorutdanning i teknologi. De kan være avsluttende ingeniørgrader, men kan legges opp slik at det gir grunnlag for 2-årige masterutdanninger. Vi kan anta at dette vil være et konkurransefortrinn for disse universitetene på sikt. For å utøve en *nasjonal* rolle bør NTNU kunne uttale seg på et erfaringsbasert grunnlag om tre-årig ingeniørutdanning. Det er et av flere forhold som peker i retning av at NTNU må styrke sitt tilbud om profesjonsutdanning i teknologi, gjennom etablering av en bachelorutdanning. Et samarbeid med en eller flere høgskoler vil gi muligheter for dette.

Oppsummert er rektors vurdering at vi må utvikle oss videre som et universitet med sterk profil på profesjonsutdanning, med et tyngdepunkt på masternivå. En del av dette er å tilby god profesjonsutdanning også på lavere nivå. Det vil gi oss større faglig bredde og gi verdifulle bidrag til å skape mer innovative undervisningsformer. For å utvikle slike utdanningstilbud kan vi inngå allianser med en (eller flere) høgskoler som i dag driver faglig god bachelorutdanning. Høgskolen i Sør-Trøndelag har en faglig bredde som fullt ut møter utfordringen. Et svakere alternativ vil være at NTNU bygger opp slik utdanning selv. Ut fra et lengre tidsperspektiv vil det bli krevende for NTNU som profesjonsuniversitet å ikke gjøre noe.

Alternativ C: Fusjon med flere høgskoler

I tillegg til en fusjon med Høgskolen i Sør-Trøndelag er det vurdert å fusjonere også med Høgskolen i Gjøvik, Høgskolen i Ålesund og Høgskolen i Narvik. Begrunnelsene for en slik eventuell større fusjon er i hovedsak knyttet til at vår teknisk-naturvitenskapelige tyngde gir oss en unik nasjonal rolle. Vi har høy faglig kompetanse innen teknologiutdanning og -forskning. Det gir oss et ansvar for å utvikle kompetansen også ved andre institusjoner, særlig høgskoler, som gir tilbud om høyere utdanning innen teknologi.

En fusjon med flere høgskoler gir mulighet for å utøve en sterkere nasjonal rolle innen teknologi. Vi får da et stort samlet miljø for bachelorutdanning i teknologi som vil løfte det faglige nivået ved de aktuelle høgskolene og sette en faglig standard nasjonalt. I tillegg kan det gi faglig merverdi for NTNU ved at flere av høgskolene har gode spissmiljøer. Den faglige bredden gjennom utvidet

studieprogramportefølje vil også øke. Samlet sett kan en fusjon mellom NTNU og aktuelle høyskoler med sterk teknologiprofil gi et godt svar på utfordringen om å styrke NTNUs nasjonale rolle som ledende teknologiuniversitet.

En fusjon med høyskolene i Gjøvik og Ålesund gir nye muligheter for nært samspill mellom utdanning og næringsliv. Det vil gi merverdi for teknologiutdanningen på alle nivå. Disse to høyskolene har et særlig tett samarbeid med lokale næringsklynger som står sterkt både nasjonalt og internasjonalt. Det gir gode muligheter også for forskningssamarbeid. Dette har blitt særlig tydelig gjennom etableringen av Sentra for forskningsbasert innovasjon i Ålesund og på Raufoss, der både NTNU og de to aktuelle høyskolene deltar. Utbyggingen av Ocean Space Center i Trondheim vil forsterke samarbeidsmulighetene overfor høyskole og næringsliv i Ålesund-regionen.

Rollen som nasjonalt teknologiuniversitet kan også fylles på annen måte enn gjennom fusjon. Vi gjør dette i stor grad i dag gjennom faglig samarbeid direkte og gjennom vår lederrolle innen Nasjonalt råd for teknologisk utdanning (NRT). NTNU har en dominerende posisjon i dag med hensyn til faglig kompetanse, infrastruktur og bredde. Det gir oss også betydelig faglig tyngde også innen forskningen. Resultatet er blant annet aktiv deltakelse i svært mange sentra for fremragende forskning og sentra for forskningsbasert innovasjon. Vi må utnytte denne posisjonen enda bedre enn nå, gjennom avtaler om ph.d.-utdanning, masterutdanning og ved deltakelse i forskningsprosjekter. Den nasjonale rollen må utvikles også gjennom mer systematisk samarbeid i bredden av institusjoner. Slik sett kan en fusjon med et lite utvalg av høyskoler bli en sovepute og innebære risiko. I en ny konkurransesituasjon med tunge teknologi-institusjoner rundt Oslo, Stavanger, Bergen og Tromsø kan et NTNU fusjonert med flere høyskoler framstå som en av mange likeverdige alternative kraftsentra innen teknologi. Det er et ståsted NTNU ikke ønsker å ha.

Samlet avveining

Innspillene som er kommet fra fakulteter, arbeidstakerorganisasjonene, Studenttinget og DION veier argumenter for og imot på en god måte. Vi har fått analyser av faglige fordeler og ulemper som styrker beslutningsunderlaget vårt. På de fleste fakulteter er det uenigheter innad, og konklusjonene er derfor ikke alltid entydige. Det samme inntrykket gir allmøtene som er gjennomført i rektors regi.

Hovedtendensene i oppfatningene slik jeg leser dem av innspillene er disse:

- Studenttinget er opptatt av mulighetene som ligger i en fusjon, først og fremst med HiST. Det vil styrke merkevaren Trondheimsstudenten, og gi spennende faglige muligheter ved at flere gode bachelorutdanninger blir en del av NTNU.
- DMF mener at fusjon med HiST er viktig for helseutdanningene. Fakultetet er også positiv til en større fusjon, ut fra behovet for en bredere teknologiutdanning ved NTNU.
- AB-fakultetet synes det er best at NTNU ikke går inn i fusjon med andre. Begrunnelsen er i hovedsak at dette ikke gir noen særlig verdi for arkitekt- og billedkunstområdet. Det pekes også på at fusjoner krever tid og energi.
- IME-fakultetet lander ikke på ett bestemt alternativ. Her har instituttene ulike oppfatninger, og det gis tilslutning til alle alternativer.
- IVT-fakultetet er på sin side todelt: i fakultetsstyret har halvparten gått inn for en stor fusjon, og den andre halvparten for ingen fusjon. Fakultetet anser en fusjon med HiST som uønsket.
- Vitenskapsmuseet lander på at vi ikke bør inngå noen fusjon. Begrunnelsene er blant annet at den faglige merverdien er liten for museets del, og omkostningene ved fusjon kan bli større enn ønskelig.
- NT-fakultetet har den samme oppfatningen om at fusjon er krevende. Fakultetet mener at NTNU må være tydelig på en disiplinlig og naturvitenskapelig profil. Samarbeid med

høgskoler kan gi gode utviklingsmuligheter, men fusjon kan virke negativt på de naturvitenskapelige disiplinenes plass ved NTNU.

- SVT-fakultetet tar ikke endelig standpunkt. Instituttene er delt, og har ulike faglige begrunnelser for enten fusjon med HiST eller at NTNU står alene som nå.
- HF-fakultetet drar heller ikke en endelig konklusjon, men finner en fusjon med HiST å være mest interessant.
- DION (Doktorgradsstipendiatenes interesseorganisasjon ved NTNU) peker på en rekke fordeler og ulemper ved fusjonsalternativene, men tar ikke for sin del stilling til hva som vil være det beste for NTNU.
- Arbeidstakerorganisasjonene peker også på verdier med fusjon, men synes at utfordringene med å slå seg sammen med andre blir for store.
- Arbeidsmiljøutvalget og Hovedverneombudet bidrar med viktige synspunkter på hvordan en fusjon kan gjennomføres på en best mulig måte, dersom NTNU beslutter dette.

Jeg legger vekt på at en mulig fusjon med en eller flere høgskoler må ha en rimelig god oppslutning innad i universitetet. Det samme gjelder for alternativet: ingen fusjoner med andre institusjoner. Ut fra innspillene som er kommet inn har alle alternativene som er lagt fram sine tilhengere. Mange har alternativ A som preferanse, eller som en nest beste løsning. Et gjennomgående trekk i innspillene er for øvrig at de fleste peker på de gode faglige muligheter som ligger i økt samarbeid med en eller flere høgskoler.

Det kan i prinsippet være to alternativer som møter dette. Det ene er å etablere faglige samarbeidsprosjekter med en eller flere høgskoler med *vesentlig sterkere institusjonell forankring* enn i dag. Dette kan ivareta vår nasjonale rolle innen teknologi, og også møte faglige ambisjoner og utfordringer innen helse/sosialfagene, lærerutdanning og økonomi og teknologiledelse. Det kan være et godt alternativ for NTNU å gå inn for en slik løsning, som ikke innebærer noen fusjon med andre, men vi er da avhengige av at eventuelle samarbeidspartnere ønsker det og ikke har vendt sin oppmerksomhet andre steder.

Å stå alene, uten fusjoner med andre institusjoner, gir etter min vurdering høy risiko. Endringer i den nasjonale organiseringen av forsknings- og utdanningsinstitusjoner gir økt konkurranse. Eksempelvis etableres antakelig en bred fusjon i Sørøst-Norge mellom høgskolene Buskerud/Vestfold og Telemark, der Gjøvik alternativt også kan inngå. Det er også vedtatt samarbeidsløsninger mellom Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Sogn og Fjordane og Norges Handelshøyskole om sivilingeniørutdanning. Tilsvarende vil fusjon mellom Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Stord/Haugesund gi økt konkurranse for NTNU. Vi ser med andre ord at vi får flere store og faglig brede institusjoner, og NTNU må utvikle en strategi for å møte denne konkurransen. Særlig innen utdanningsområdet er fusjon med en eller flere høgskoler et godt svar på den økte konkurransen.

En mulighet er en fusjon mellom NTNU og HiST (alternativ B). Dette er en løsning mellom alternativet ingen fusjon (A) og alternativet fusjon med flere høgskoler (C). Flere fakulteter synes fusjon med HiST er det mest interessante alternativet, selv om oppfatningene er delte. Andre fakulteter som IVT-fakultetet, NT-fakultet og de fleste institutter på IME-fakultetet ser på den annen side en slik fusjon som lite ønskelig eller interessant. Her pekes det i hovedsak på mulig svekkelse av vår disiplin faglige profil, på dårligere faglig omdømme, og på faren for å framstå mer som et regionalt universitet. Vi ser med andre ord at det er sprikende oppfatninger om en fusjon mellom NTNU og HiST er ønskelig eller ikke.

Alternativet fusjon med *flere* høyskoler (C) har også variabel tilslutning. Styrene ved de fire aktuelle høyskolene har alle nylig vedtatt å anbefale en fusjon med NTNU. Det er også betydelig støtte for dette fra det regionale næringslivet, særlig rundt Ålesund. Våre egne teknologifakulteter har mer delte synspunkter på en slik løsning, og ingen av dem gir en klar anbefaling. Mange av dem peker på de spennende faglige muligheter dette alternativet gir. Andre mener de organisatoriske ulempene blir for store. Det vil være krevende å gjennomføre en fusjon med flere høyskoler uten den drahjelp som vi i tilfelle måtte ha fra de mest berørte fakultetene. De interne uenighetene kan derfor gjøre det vanskelig å anbefale en slik løsning.

I tillegg til min vektlegging av *intern oppslutning* som grunnlag for de beslutninger vi skal ta, må vi vurdere organisatoriske *omkostninger* ved eventuell fusjon. Det er mange som i sine innspill gir uttrykk for at fusjonering med andre institusjoner vil tappe universitetet for energi og ressurser, og derved svekke det faglige arbeidet. Særlig ved en fusjon med flere høyskoler kan dette argumentet tillegges mye vekt, i hvert fall sett i et kortsiktig perspektiv. En fusjon med HiST vil være vesentlig mindre krevende.

Jeg legger også vekt på de faglige innvendingene. Det kan være gode grunner til å hevde at våre faglige ambisjoner, særlig innen forskningen, kan bli vanskeligere å oppfylle. Selv om jeg som rektor mener dette ikke nødvendigvis vil følge av en fusjon, er det all grunn til å rette stor oppmerksomhet mot en slik risiko. Å veie dette mot faglige fordeler som en fusjon kan gi er et avgjørende moment i en sluttvurdering mellom alternativene.

Jeg legger stor vekt på de positive faglige virkningene jeg ser med en fusjon med HiST. Det vil gjøre NTNU til den største og mest faglig kompetente nasjonale aktør innen fagområdene helse, lærerutdanning, økonomi og teknologi. HiST har alle de nevnte fagområdene, med et høyt faglig nivå sammenliknet med andre høyskoler. Den faglige porteføljen har stor relevans for NTNU, og det er liten faglig risiko med en slik fusjon. Forskningsaktivitetene ved nåværende NTNU kan fortsette som nå, med de strategiske satsinger vi kan se for oss i et lengre tidsperspektiv. Mulighetene innen utdanning er store. Her kan NTNU få utvidet sin faglige bredde, særlig gjennom den bachelorutdanning som høyskolen har i dag. En lokal fusjon vil også gi store administrative muligheter for effektivisering.

Dersom en sammenslåing av våre to institusjoner gjennomføres, vil en kobling med lokalisering og planer for en samlet campus for NTNU kunne gi merverdi. I et slikt perspektiv ser jeg heller fordeler enn ulemper for NTNU dersom vi fusjonerer med HiST.

NTNUs kvalitet og omdømme er helt avhengig av at vi rekrutterer de aller beste studentene. Trondheims anseelse som studentby er et av våre aller fremste fortrinn i rekrutteringen av studenter. Slik Studenttinget påpeker det i sitt innspill, vil en sammenslåing med HiST kunne styrke denne merkevaren ytterligere.

En fusjon med flere høyskoler kan også etter min vurdering ha positive ringvirkninger. I et nasjonalt perspektiv ser vi at en slik fusjon vil gi gevinst for de aktuelle høyskolene. Men også NTNU vil ha fordeler ved en slik løsning, gjennom sterkere relasjoner til viktige industriklynger og et bredere utdanningstilbud. Fordelene av en fusjon med HiST slik jeg ser dem, vil være stort sett de samme, men den større fusjonen vil gi særlige tilleggsgevinster sett ut fra NTNUs teknologiprofil.

Kort oppsummert kan vi formulere den endelige avveiningen slik:

Alternativ C gir størst ny tilgang, faglig og geografisk, men er mest komplisert og med størst risiko - både med hensyn til studentkvalitet og ledelse/styring. Den interne oppslutningen er svært sprikende blant ansatte og fakultetene. Studentene har ikke sine primære preferanser her.

Alternativ B er lettere å organisere, enklere å forstå, og med bra studenttilgang. Dessuten gir det mer trykk på campusutvikling i Trondheim. Intern oppslutning blant ansatte og fakultetene er like sprikende som for alternativ C. Studentene gir uttrykk for dette alternativet som sin første prioritet.

Alternativ A er tryggest på kort sikt, minst komplisert, og vil gi god intern oppslutning blant flertallet av fakulteter. Det kan samtidig gi betydelig risiko sett i forhold til den eksterne konkurransen innen sektoren.

Uavhengig av løsning er vellykket gjennomføring av vedtaket avhengig av godt samarbeid med arbeidstakernes organisasjoner og studentorganene. Jeg vil legge stor vekt på at vi skal gå videre med de løsninger som blir valgt på en måte som både gir gode faglige resultater og et godt arbeidsmiljø.

Vedlegg: Vedtak fra aktuelle høgskoler

Høgskolen i Sør-Trøndelag

Vedtak 16.01.2015:

1. Styrets vedtak i sak HS-V-33/14 opprettholdes.

HiSTs kvalitet, bredde og størrelse som en storbyhøgskole tilsier at vi på kort sikt kan stå alene. Med de endringer vi kan forvente med færre og større UH-institusjoner, vil det posisjons- og konkurransemessig på lengre sikt blir mer krevende for HiST å stå alene.

Styret er positiv til å gå inn i en eventuell fusjonsprosess med NTNU, og ber rektor om å legge frem en sak om forutsetninger for en slik prosess i et senere styremøte.

Enstemmig vedtatt

2. HiST er blitt bedt av NTNU om å ta stilling til en flercampusmodell med NTNU, HiST og høgskolene i Gjøvik, Ålesund og Narvik. Styret mener at den overordnede intensjonen med en fusjon med NTNU, som er omfattende underbygget i høgskolens strukturinnspill 31.10.14, også vil kunne opprettholdes med en slik flercampusløsning.

Styret er positiv til å gå inn i en eventuell slik fusjonsprosess, og ber rektor om å legge frem en sak om forutsetninger for en slik prosess i et senere styremøte.

Vedtatt med 5 mot 4 stemmer

3. En sammenslåing som involverer høgskoler med betydelig geografisk avstand vil på områder som administrativ støtte og organisering ha større utfordringer enn en sammenslåing med felles campus som målsetning. For å videreutvikle en samlet velfungerende campus må alle essensielle utfordringer identifiseres og møtes med omforente organisatoriske og administrative ordninger.

Høgskolen i Gjøvik

Fra HiGs innspill til Kunnskapsdepartementet

Styret ved Høgskolen i Gjøvik (HiG) vedtok i styremøtet den 27. oktober 2014 innspill til Kunnskapsdepartementet (KD) om framtidig struktur i universitets- og høgskolesektoren. Innspillet til KD drøfter fire mulige scenarioer for HiGs fremtidige organisering. Av de fire scenarioene prioriterer HiGs styre scenarioet Høgskolen i Gjøvik i fusjon med NTNU høyest. Begrunnelsen for prioriteringen er at fusjon med NTNU best underbygger høgskolens overordnede visjon og vil også bidra til en positiv utvikling for den fusjonerte institusjonen. I tillegg til de regionale mulighetene i Innlandet, er det kjent at Høgskolen i Buskerud og Vestfold og Høgskolen i Telemark har signalisert sin interesse for en eventuell sammenslåing med HiG.

Høgskolen i Ålesund

Vedtak 19.01.2015

1. Styret mener en sammenslåing vil gjøre Høgskolen i Ålesund bedre i stand til å ivareta de kravene som i framtida vil bli stilt til kvalitet, effektivitet og robusthet i høyere utdanning og forskning.

2. Begge alternativene som er vurdert (styresak HS 58/14), antas å styrke Høgskolen i Ålesund. Styret vil gjøre følgende rangering:

- a. Fusjon mellom NTNU, Høgskolen i Gjøvik, Høgskolen i Narvik, Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Ålesund i en flercampus-modell

b. Fusjon mellom Høgskolen i Molde - Vitenskapelig høyskole i logistikk, Høgskulen i Sogn og Fjordane, Høgskulen i Volda og Høgskolen i Ålesund.

3. Styret begrunner denne rangeringen med at en fusjon med NTNU i en flercampus-modell gir best forutsetninger og utløser størst muligheter på lang sikt i forhold til å oppfylle vårt samfunnsoppdrag mht. å:

- Møte framtidige endringer i kunnskapsbehov i nærings- og arbeidslivet både regionalt og nasjonalt
- Videreutvikle Campus Ålesund sine styrker, særpreg og rolle som kompetanse- og innovasjonsmiljø, og som «Kunnskapsnav i en innovativ region»
- Oppfylle kravene og forventningene som framtidige studenter ved Campus Ålesund vil ha til læringsutbytte, utdanningskvalitet og jobbmuligheter
- Styrke kvaliteten i undervisning og forskning, gi økt internasjonalisering og forsterke samarbeidet med nærings- og arbeidslivet
- Videreutvikle Campus Ålesund som en attraktiv arbeidsplass, med sterke fagmiljøer og muligheter for faglig utvikling.

Styret understreker at disse begrunnelsene for å prioritere NTNU-modellen må ivaretas i en eventuell videre sammenslåingsprosess og i mandatet for den nye institusjonen.

4. Styret forutsetter, uavhengig av fusjonsalternativ, at det etableres gode organisasjons- og ledelsesmodeller som gjør at Campus Ålesund kan videreutvikle sin rolle som et særpreget kunnskaps- og innovasjonsmiljø, og som ivaretar det nære samarbeidet med nærings- og arbeidslivet. Virksomheten må ha en stedlig faglig og administrativ ledelse som sikrer god faglig utvikling, tverrfaglig koordinering, tette relasjoner til eksterne aktører, samt god samhandling med andre campus.

Høgskolen i Narvik

Vedtak 10 desember 2014.

Styret vedtok allerede i 2010 at vårt foretrukne alternativ er ett felles universitet for Nord-Norge hvor Høgskolen i Narvik inngår. Dette er dessverre ikke en reell mulighet p.t. all den tid Kunnskapsministeren tydelig har signalisert at en slik samling av sektoren ikke skal utredes i denne omgang. Styret ved Høgskolen i Narvik beklager dette, og har ønske om å forbli selvstendig fram til en slik nordnorsk etablering kan realiseres. Vi forstår imidlertid Kunnskapsministeren slik at heller ikke dette er en mulighet i den strukturprosessen sektoren er inne i nå.

Styret ved Høgskolen i Narvik vil likevel understreke at det vi fortsatt ser som best for utviklingen av vår sektor i Nord-Norge er ett samlet nordnorsk universitet, og at vi uten en slik realisering primært ønsker videre selvstendighet. Dette er også en prioritering Nordland fylkesting vedtok i sitt møte i desember 2014. I så fall hadde vi ønsket et utvidet og forpliktende samarbeid med NTNU, UiT og UiN, med målsetning om å bli vitenskapelig høyskole innen 2020.

På denne bakgrunn vil styret ved Høgskolen i Narvik fortsette arbeidet med å søke gode løsninger med følgende institusjoner i prioritert rekkefølge:

1. Høgskolen i Narvik fortsetter prosessen med NTNU, med tanke på å inngå i en flercampusmodell.
2. Høgskolen i Narvik fortsetter prosessen med UiT - Norges arktiske universitet, med tanke på en fusjon med Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet.
3. Høgskolen i Narvik fortsetter prosessen med Universitetet i Nordland, med tanke på en fusjon med Universitetet i Nordland.

I vurdering av aktuelle institusjoner vil styret vektlegge at HiN styrkes gjennom sammenslåing med en annen eller flere andre institusjoner. For at HiN skal kunne realisere sine mål og fremstå som en attraktiv campus som møter arbeids- og næringslivets kompetansebehov, er en sammenslåing som ivaretar de krav som i framtida vil bli stilt til kvalitet, effektivitet og robusthet nødvendig. I prosessen med å nå disse målene skal ikke fisjoner av enkelte enheter ved HiN til andre læresteder være en opsjon.

Styret er ellers opptatt av at det videre arbeidet med SAKS-prosessen skjer på en måte som sikrer god involvering og forankring hos ansatte gjennom organisasjonene og studenter gjennom studentparlamentet på Høgskolen i Narvik. Styreleder og rektor delegeres myndighet til å sette sammen en forhandlingsdelegasjon.

Dersom forhandlingsdelegasjonen i løpet av prosessen ser at det ikke er mulig å komme i mål med et godt nok resultat, kan delegasjonen trekke seg fra forhandlingene og vurdere de neste alternativene. Innenfor den ramme Stortingsmeldingen trekker opp, forutsetter styret at slike forhandlinger med de ulike alternativene kan foregå helt til bindende avtale foreligger.

Vedlegg

Nøkkeltall og kvantitative konsekvenser av de ulike alternativene

Vedlegget inneholder figurer med nøkkeltall. Det er delt i to:

1. Figurer som belyser situasjonen ved NTNU og hver av de 4 høgskolene som er aktuelle fusjonspartnere
2. Figurer som viser konsekvensene av de to fusjonsalternativene: fusjon med HiST og fusjon med HiST, HiG, HiÅ og HiN

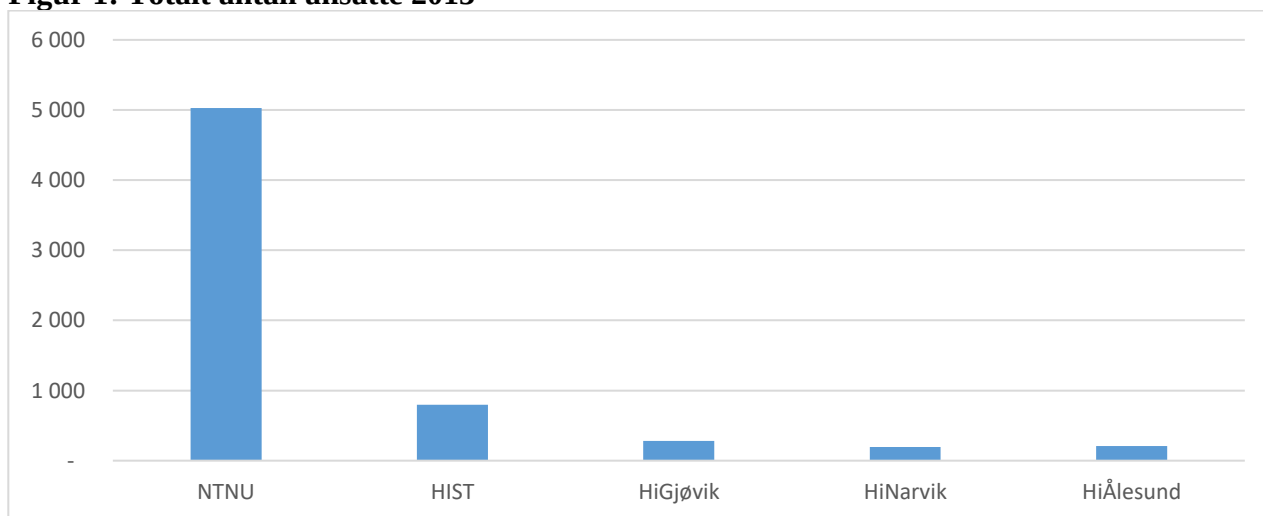
De fleste tallene er hentet fra Kunnskapsdepartementets tilstandsrapport for 2013. Denne bygger igjen på databasen for høyere utdanning (DBH)

1. Situasjonen ved de fem institusjonene

Figurene under presenterer situasjonen ved hver enkelt institusjon fram til 2013. De fleste figurene er selvforklarende. Enkelte figurer blir kommentert.

1.1 Ansatte

Figur 1: Totalt antall ansatte 2013

Tabell 1: Praksis for forskningstid ved høgskolene

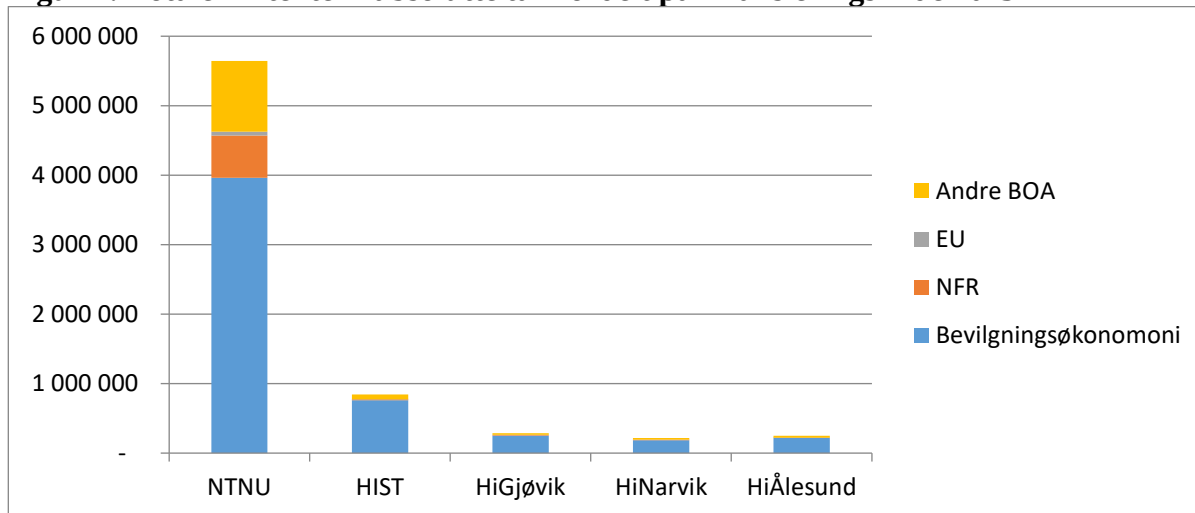
Fast prosentandel for alle (varierer mellom stillingskategorier)	Professor har fast, resten må søke/tildeles	Etter søknad/tildeling (variasjon mellom avdelinger)
HiN (40% professor)	HiST (professor 50%) HiÅ (professor 25% men kan få mer)	HiG

Kilde: Forskerforbundet (2012). Gjengitt i NIFU Rapport 40/2014

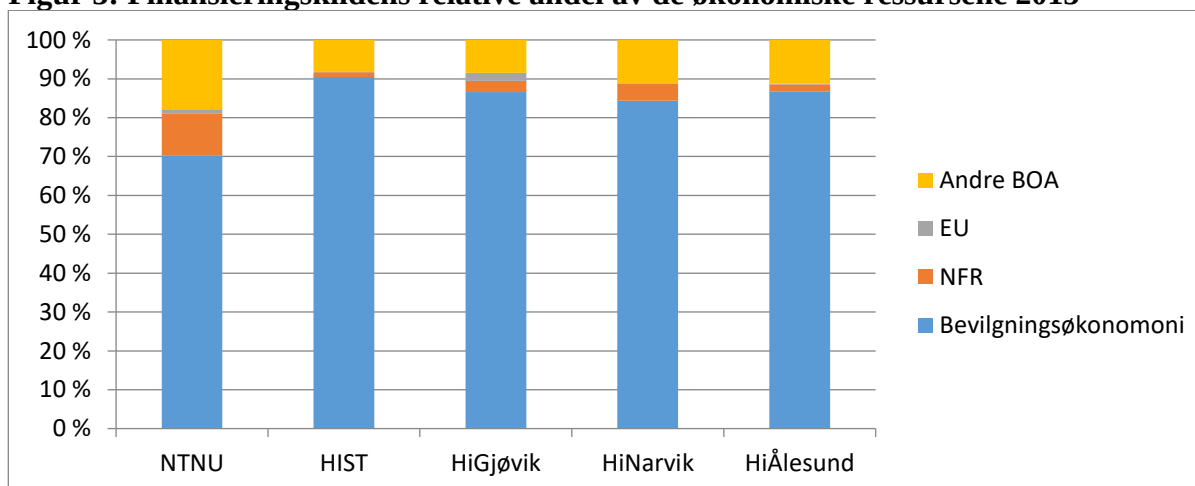
Tabellen viser at avsatt tid til forskning for den enkelte ansatte varierer fra en fast, men varierende prosent for ulike stillingskategorier (HiN), mens en ved andre høyskoler må søke om forskningstid utover de 10 % som er normalt (HiG)

1.2 Økonomi

Figur 2: Totale inntekter i absolutte tall fordelt på finansieringskilde 2013

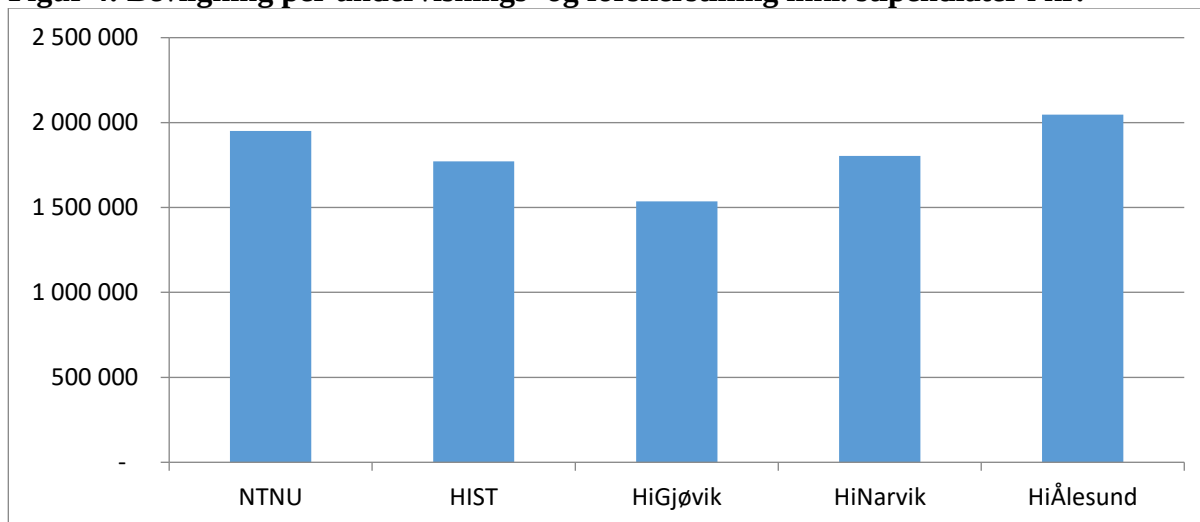

Figur 3: Finansieringskildens relative andel av de økonomiske ressursene 2013

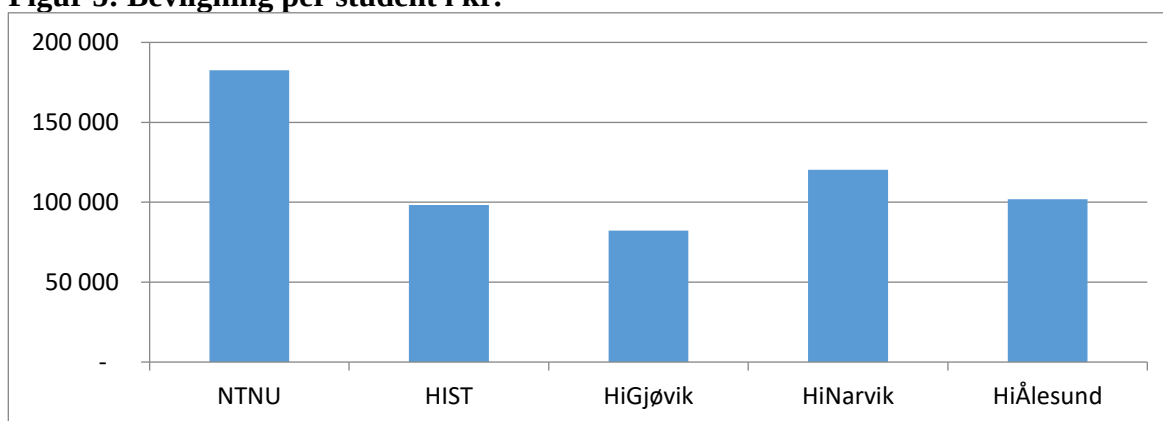

Figuren viser at NTNUs eksternt finansierte inntekter utgjør ca. 30 % av totalinntektene, mens andelen tilsvarende inntekter ved høyskolene er mellom 10 og 15 %.

Figur 4: Bevilgning per undervisnings- og forskerstilling inkl. stipendiater i kr.

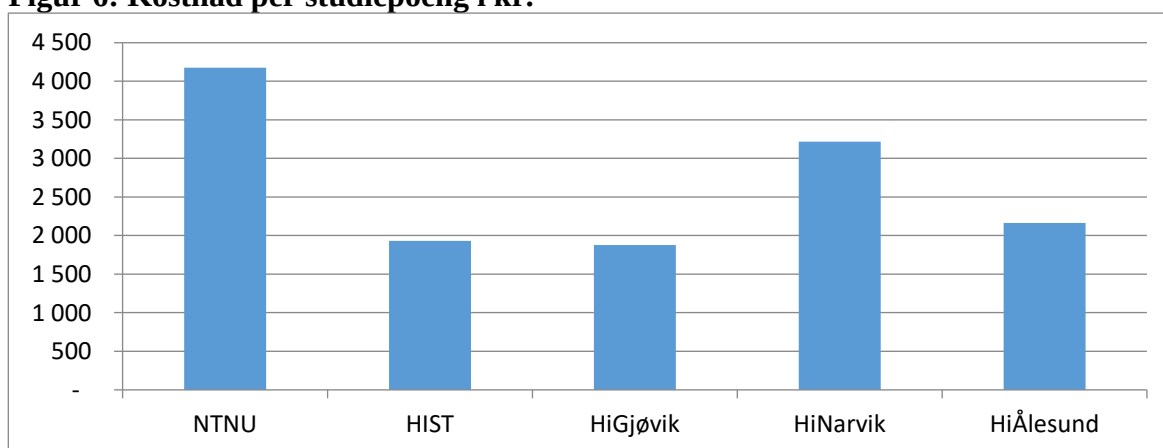

Figur 5: Bevilgning per student i kr.

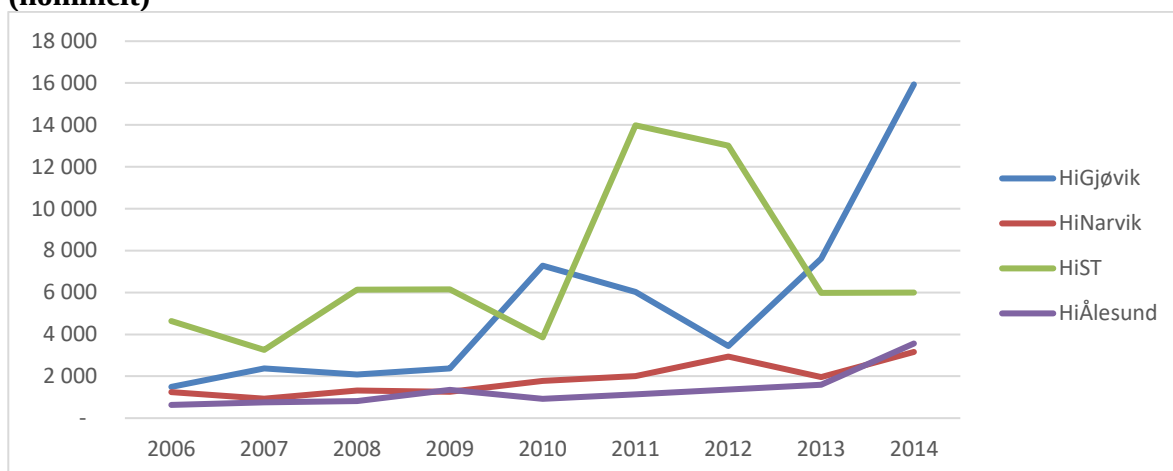

Forskjellene mellom bevilgningene pr. student har først sammenheng med universitetene og høgskolenes ulike oppdrag og ulik fordeling av ressurser til forskning og undervisning.

Figur 6: Kostnad per studiepoeng i kr.

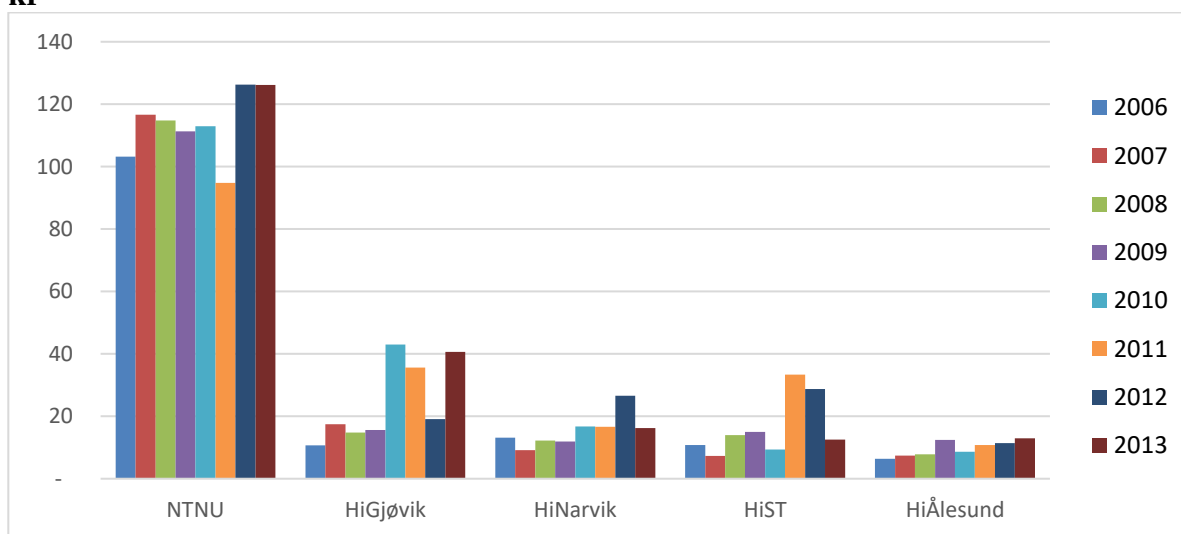

Figur 7: Inntekter fra den resultatbaserte omfordelingskomponenten (RBO) i 1000,- kroner (nominelt)

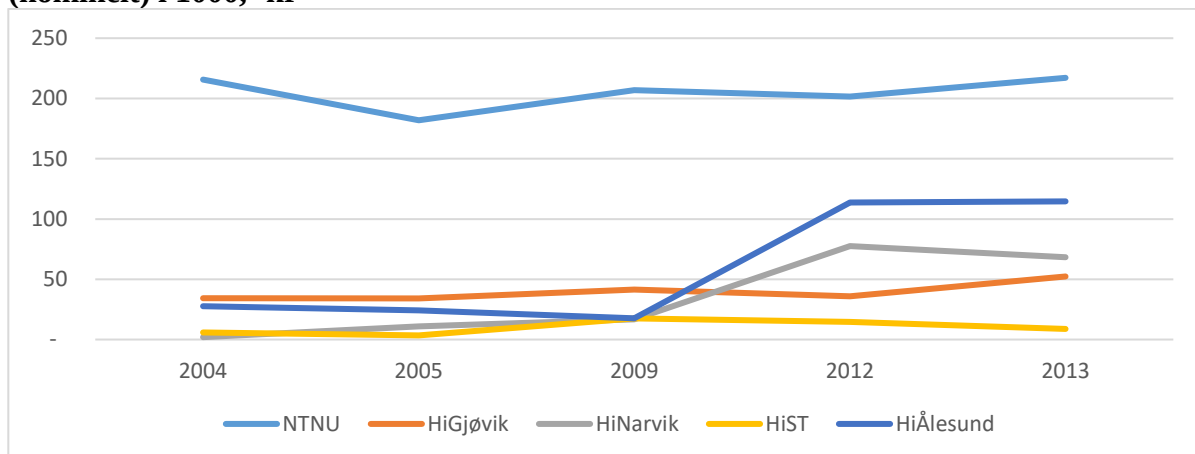

For HiÅ og HiNs del er endringene små, men pilen peker oppover fra 2013 til 2014. Ellers viser figuren at disse inntektene er ustabile ved små institusjoner. HiST har relativt store inntekter fra den resultatbaserte potten for forskning i 2011 og 2012 for å synke. HiG gjør en kraftig hopp fra 2012 og fram til i dag.

Figur 8: Inntekter fra resultatbasert omfordelingskomponenten pr. tilsatt i UFF-stilling i 1000,- kr

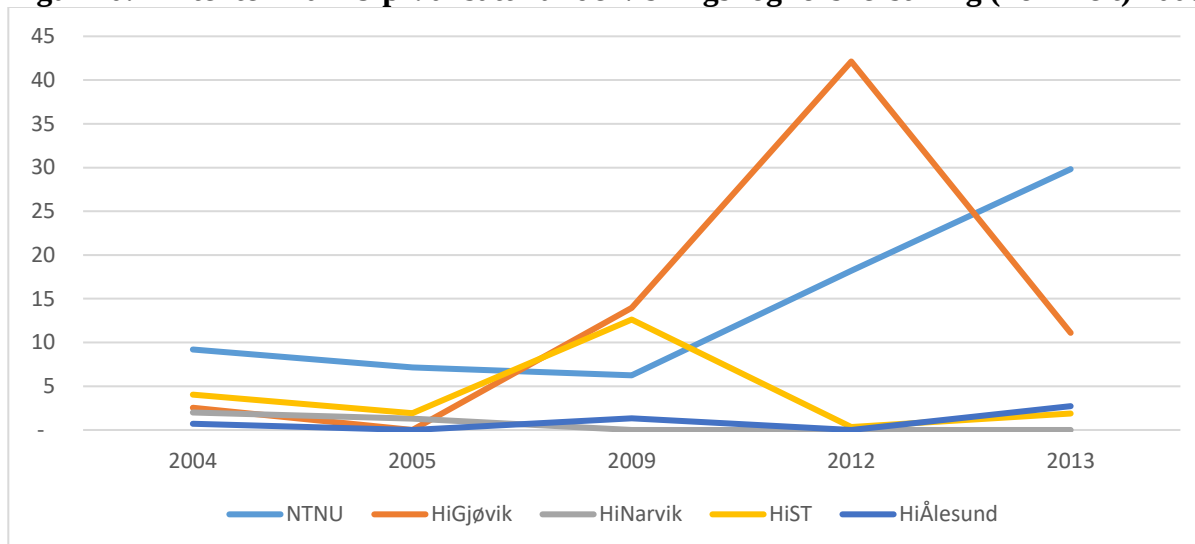

Figur 9: Inntekter fra Norges forskningsråd pr. ansatt i undervisnings- og forskerstillinger (nominelt) i 1000,- kr

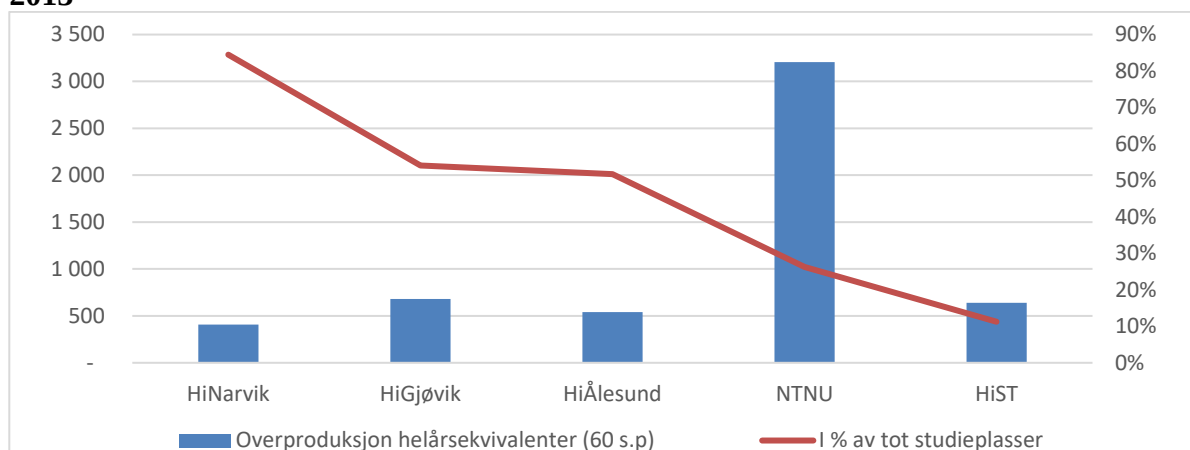
Både HiÅ og HiN har betydelig økning fra 2009 til 2012, mens NTNUs inntekter er stabil på et langt høyere. Dette indikerer at slike inntekter er mindre forutsigbare ved høyskolene.

Figur 10: Inntekter fra EU pr. ansatt i undervisnings- og forskerstilling (nominelt) 1000,-

Se kommentaren ovenfor. NTNU har hatt en stabil vekst siden 2009, og prognoser tilsier at de vil stige.

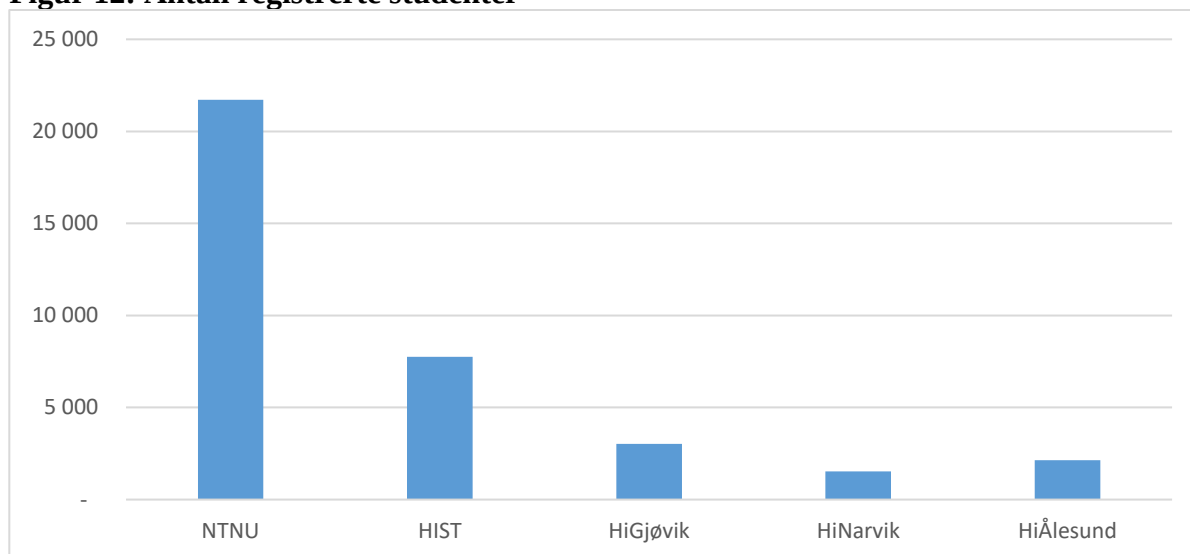
Figur 11: Overproduksjon sammenliknet med tildelte studieplasser over statsbudsjettet per 2013

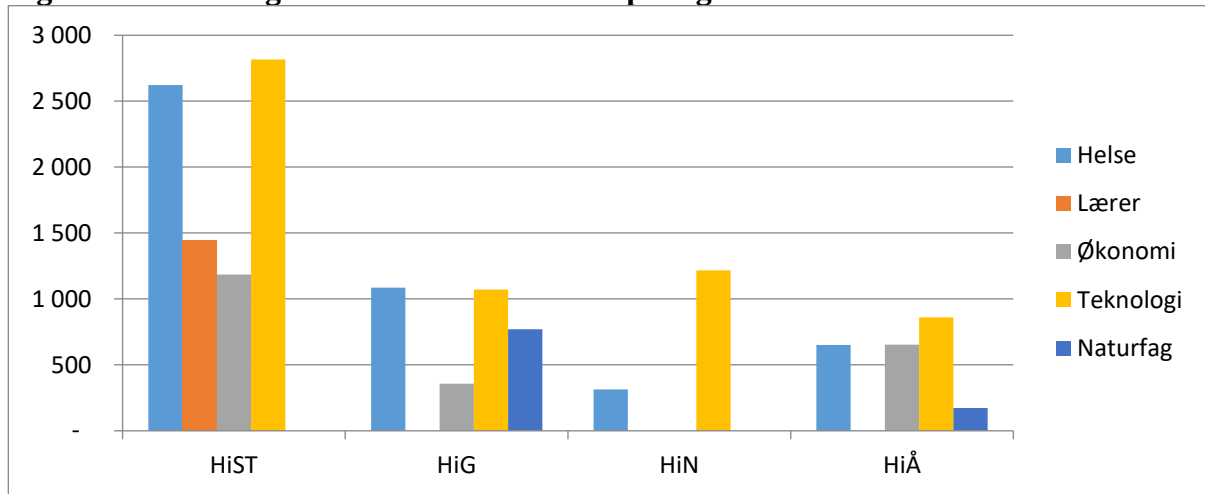
Hver institusjon får en basisbevilgning der tildelte studieplasser er en viktig komponent. Figuren viser at HiN f.eks. har nesten dobbelt så mange helårsekvalenter som tildelte studieplasser. Det betyr at «overopptaket» finansieres på marginalen (studiepoengproduksjon).

1.3 Studenter og studiepoeng

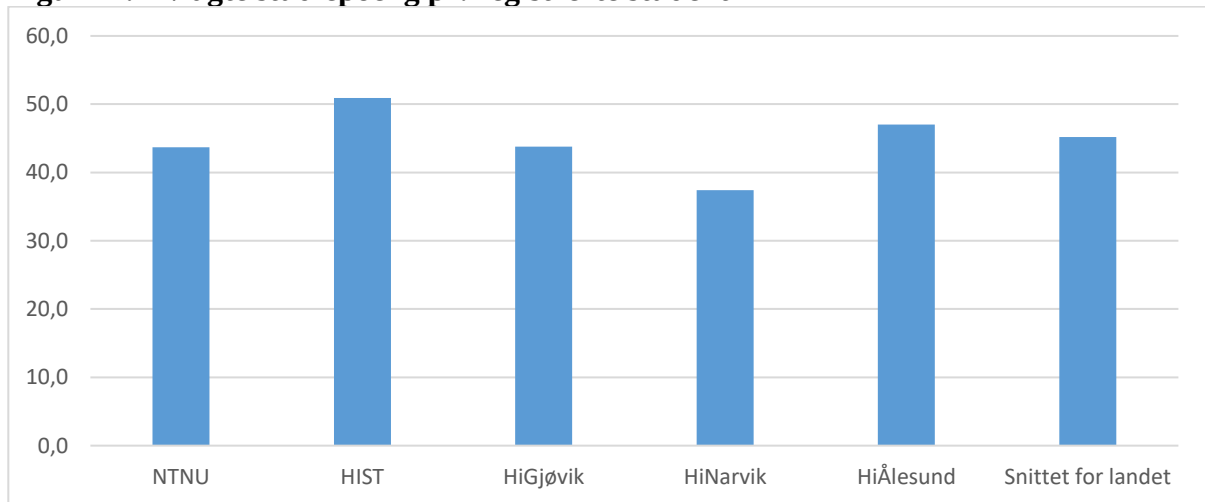
Figur 12: Antall registrerte studenter

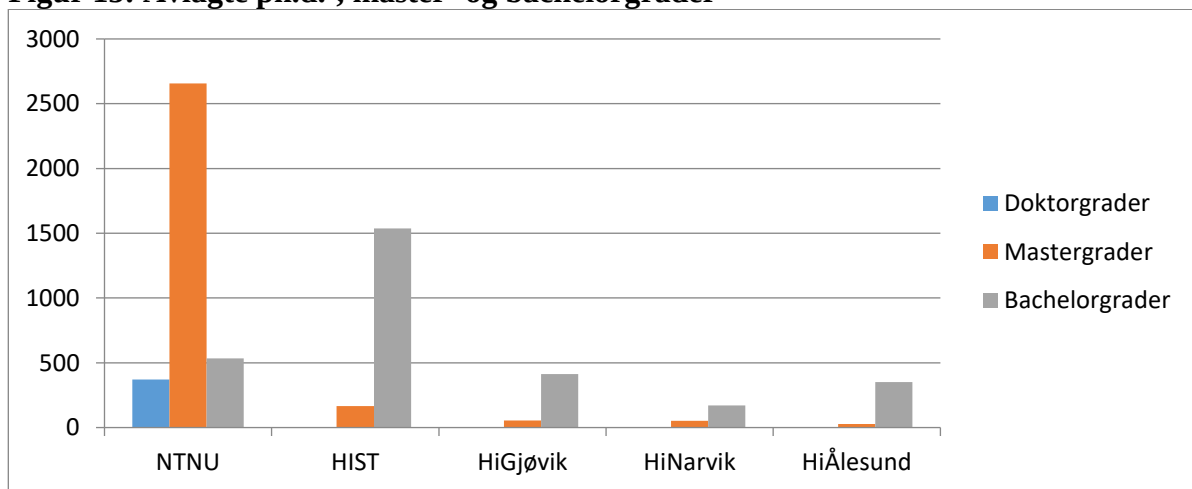
Figur 13: Antall registrerte studenter fordelt på fagområder

Figur 14: Avlagte studiepoeng pr. registrerte student

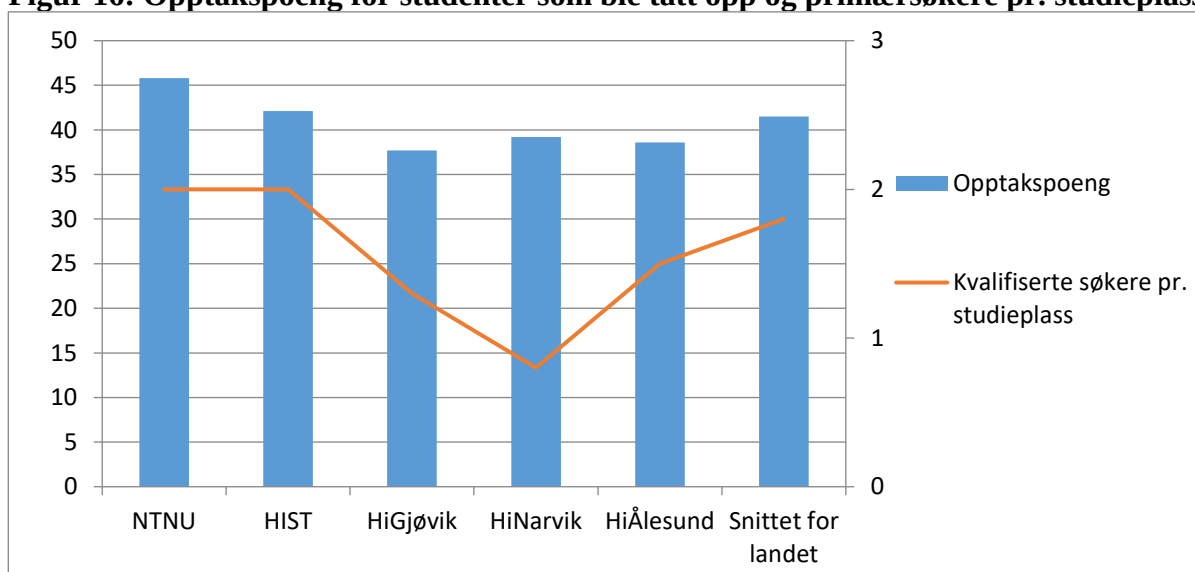

Figur 15: Avlagte ph.d.-, master- og bachelorgrader

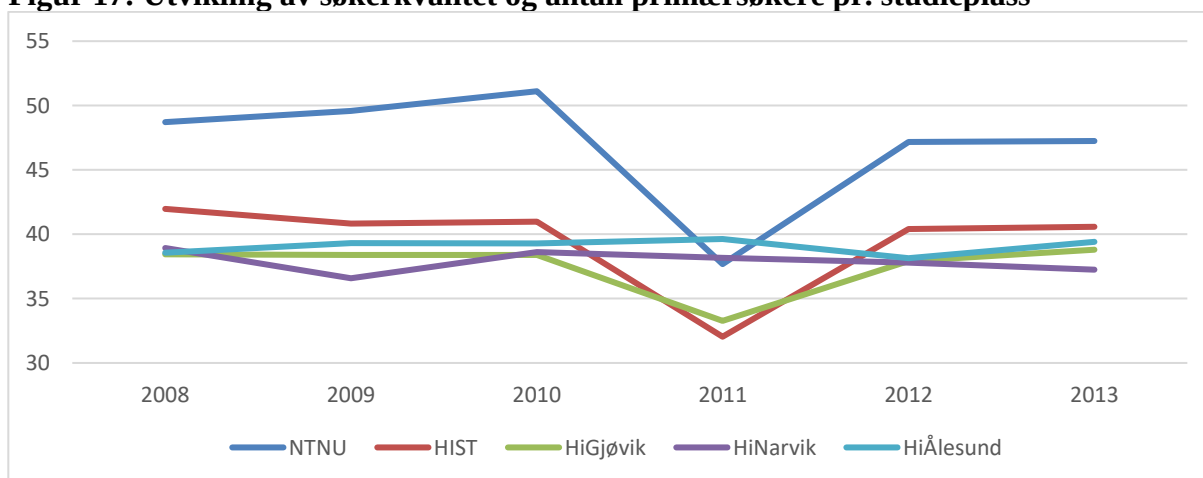
Det er viktig å merke seg at langt flere NTNU-studenter enn dem som inngår i figuren, tilfredsstiller de formelle kravene til en bachelorgrad. For mange studenter er imidlertid dette en del av studieløpet fram mot en mastergrad, og de tar derfor ikke ut bachelor.-vitnemål.

Figur 16: Opptakspoeng for studenter som ble tatt opp og primærsøkere pr. studieplass

Dagens NTNU har de høyeste opptakskravene. Også HiST ligger over landsgjennomsnittet og har som NTNU to kvalifiserte primærsøkere pr. studieplass. De øvrige høyskolene har både lavere opptakskrav og færre søkere til sine studieplasser enn gjennomsnittet. HiN har underskudd på primærsøkere.

Figur 17: Utvikling av søkerkvalitet og antall primærsøkere pr. studieplass

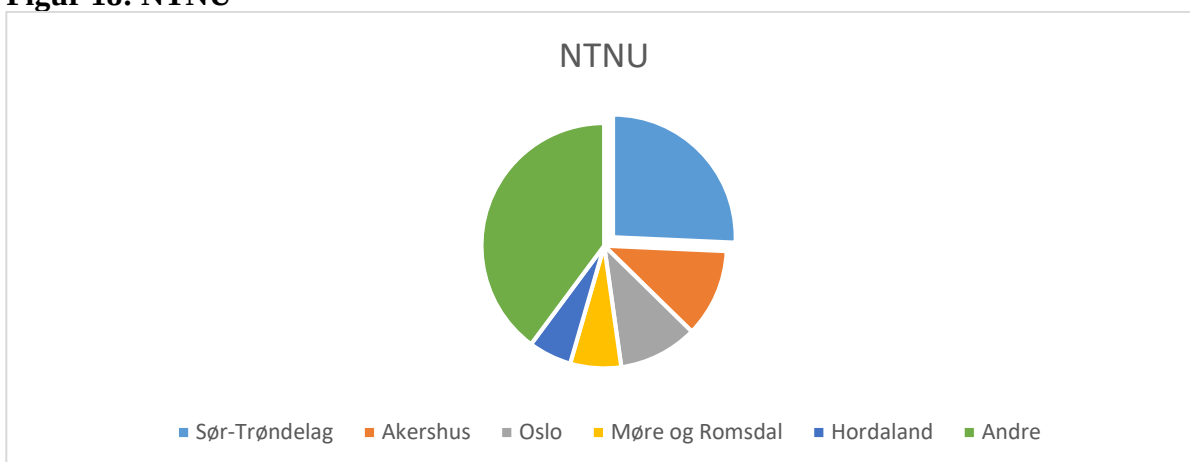

Figuren viser at med unntak for 2011 ligger opptakskravene ved NTNU jevnt ca.10 % over kravene ved høyskolene.

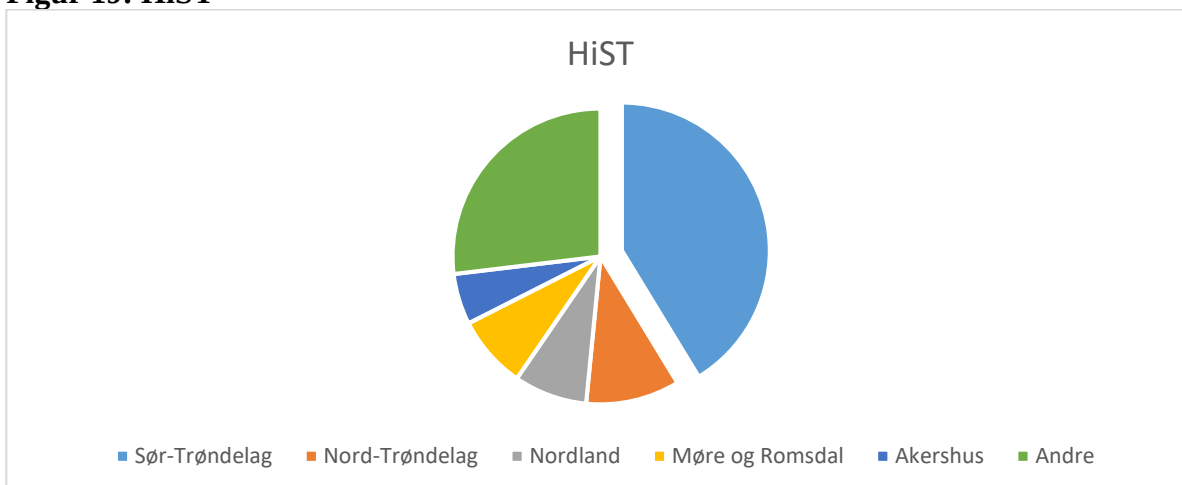
Tall for samordna opptak i 2014 viser at kun HiST av høyskolene hadde poengbegrensning på sine ingeniørprogrammer. Det vil si at alle som søkte inn på ingeniørutdanningene ved de andre høyskolene kom inn.

Figurene 18 til 22 viser hvordan nye studenter som møtte i 2013 fordeler seg på fylker i %:
Kilde er Samordna opptak 2013.

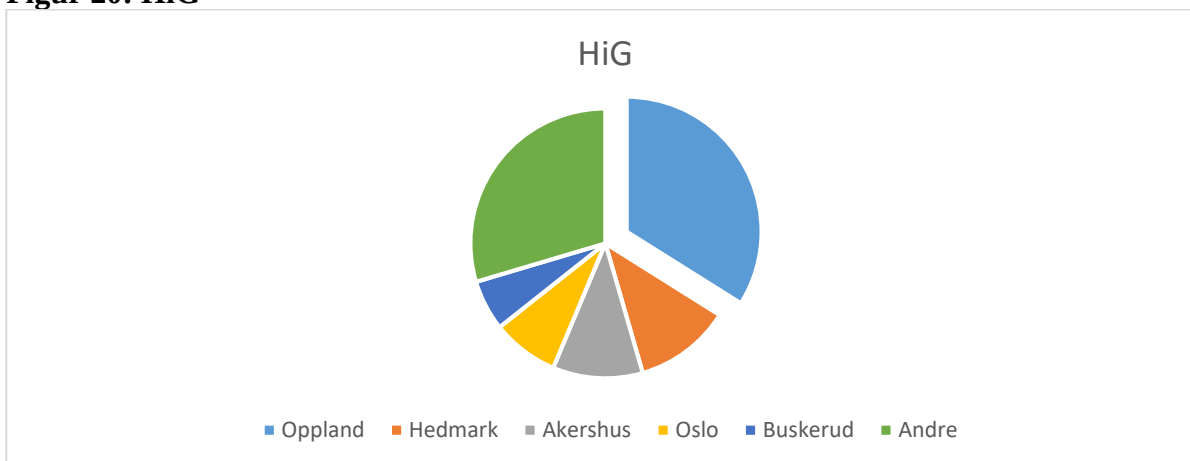
Figur 18: NTNU

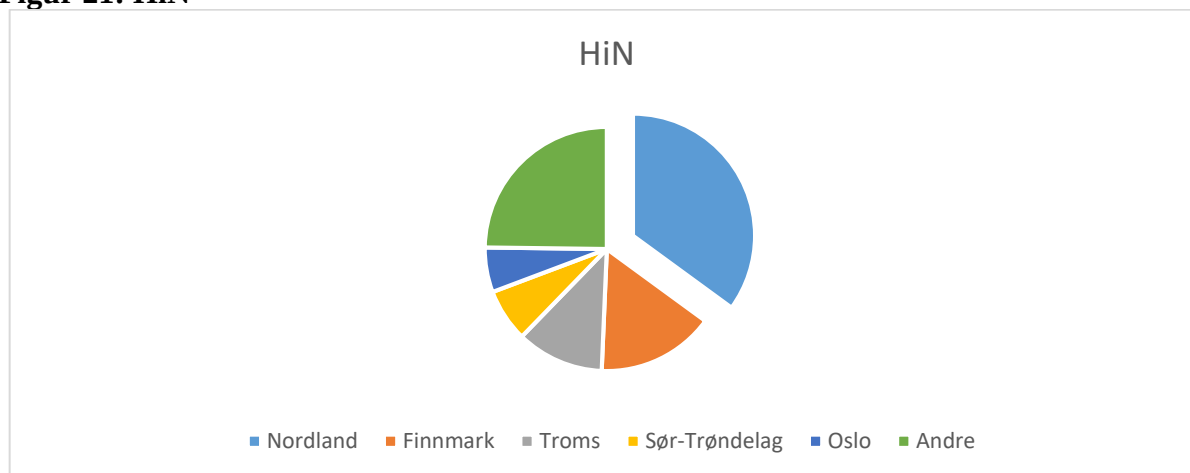
Figur 19: HiST

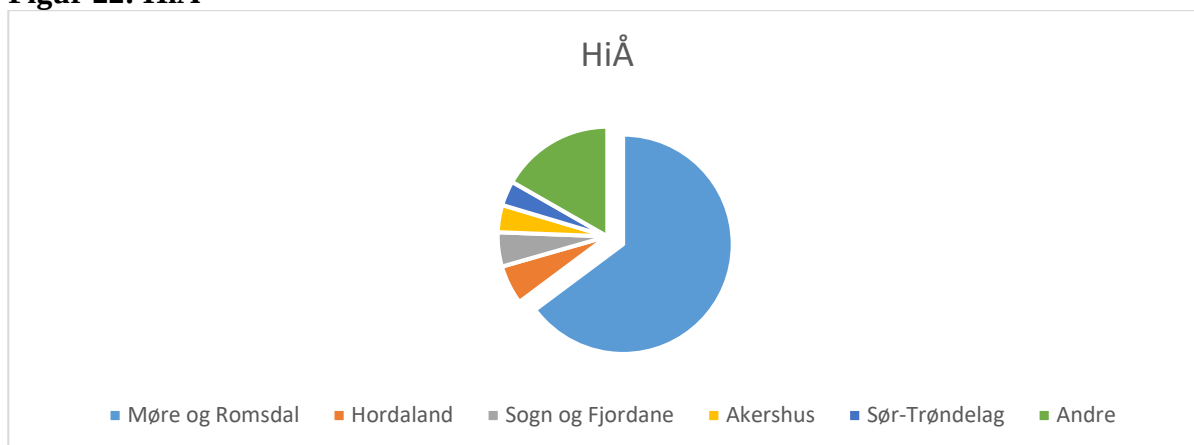
Figur 20: HiG

Figur 21: HiN

Figur 22: HiÅ

NTNU rekrutterer ca. 75 % studenter utenfor Sør-Trøndelag, mens tallene for HiG, HiST og HiN er rundt 60 %. HiÅ skiller seg klart ut med at over 60 % kommer fra hjemfylket.

Tabell 2: Mobilitet mellom høgskolene høst 2011 til høst 2013 - Bruttotall

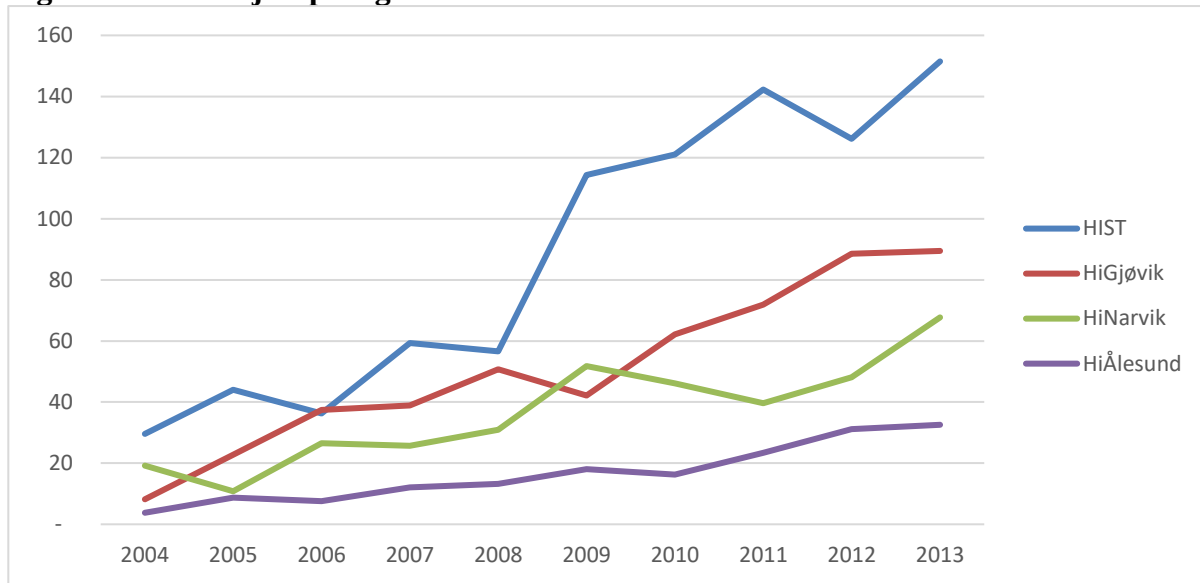
	Til NTNU	Til HiG	Til HiN	Til HiST	Til HiÅ	Totalt
Fra NTNU		17	9	393	13	432
Fra HiG	29		3	12		44
Fra HiN	19	7		7		33
Fra HiST	537	11	13		9	570
Fra HiÅ	28			9		37

Kilde: Tilstandsrapporten 2014

Tabellen viser at med unntak av HiST er det liten mobilitet mellom NTNU og de øvrige høgskolene og mellom høgskolene. 537 studenter går fra HiST til NTNU og 393 den andre veien.

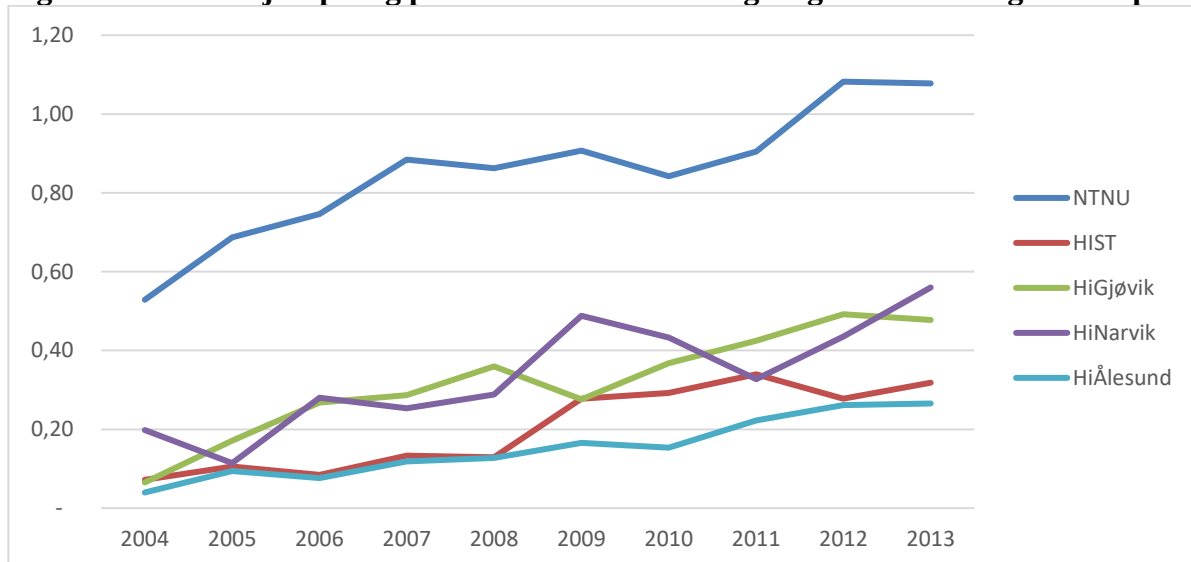
1.5 Publisering

Figur 23 Publikasjonspoeng totalt

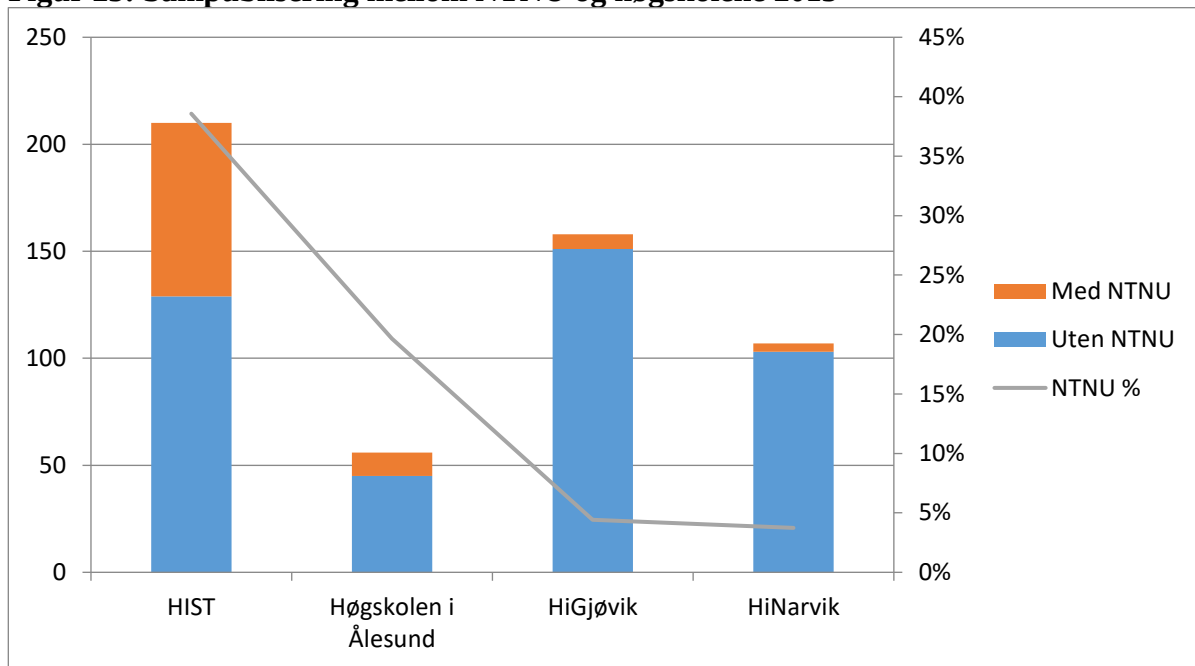
Bare høgskolene er med i figuren fordi NTNUs tall er 20 ganger høyere enn f.eks. HiST. Pga. av sin størrelse er det naturlig at HiST har flest publiseringspoeng.

Figur 24: Publikasjonspoeng pr. ansatte i undervisnings- og forskerstilling inkl. stipendiater

Publikasjonspoeng pr. ansatt ved høgskolene viser en stigning fra 2004 og fram til i dag. I 2013 varierer produktiviteten fra 0,27 til 0,56. NTNUs snitt 1,08.

Figur 25: Sampublisering mellom NTNU og høyskolene 2013

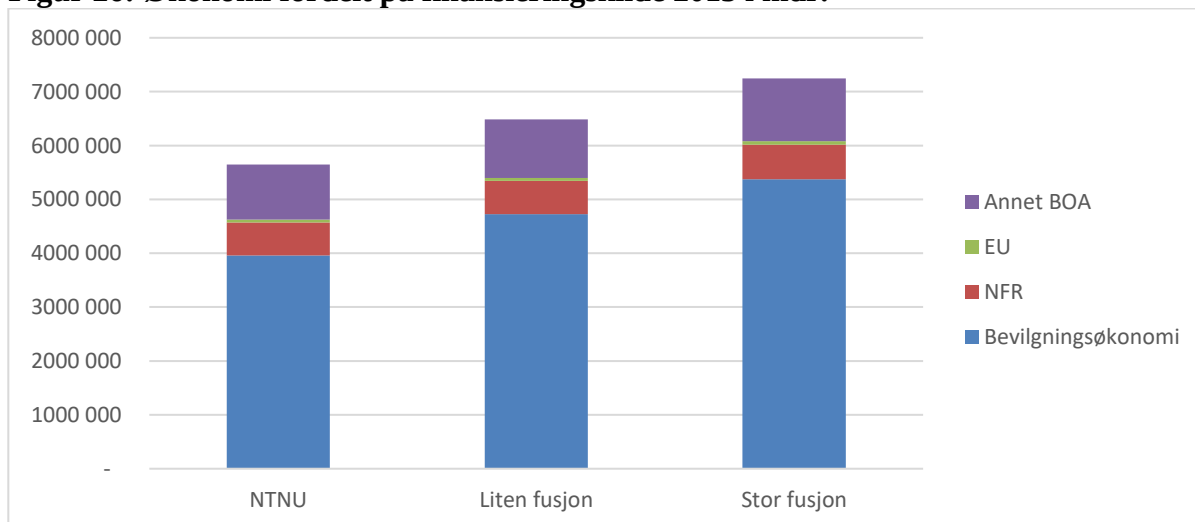

Ca. 35 % av publiseringen ved HiST skjer i samarbeid med forskere ved NTNU. Tilsvarende sampublisering med HiÅ er knapt 20 % og med HiG og HiN knapt 5 %.

2. Konsekvenser av fusjonsalternativene

I denne delen presenterer nøkkeltall for de alternativene styret har vedtatt skal utredes: alt a: videreføring av dagens NTNU; alt b: Fusjon mellom NTNU og HiST (den lille fusjonen) og alt. c: en fusjon mellom NTNU, HiST, HiG, HiN og HiG (den store fusjonen). NTNU vil være en dominerende enhet både i alt b og c slik at utslagene blir relativt små.

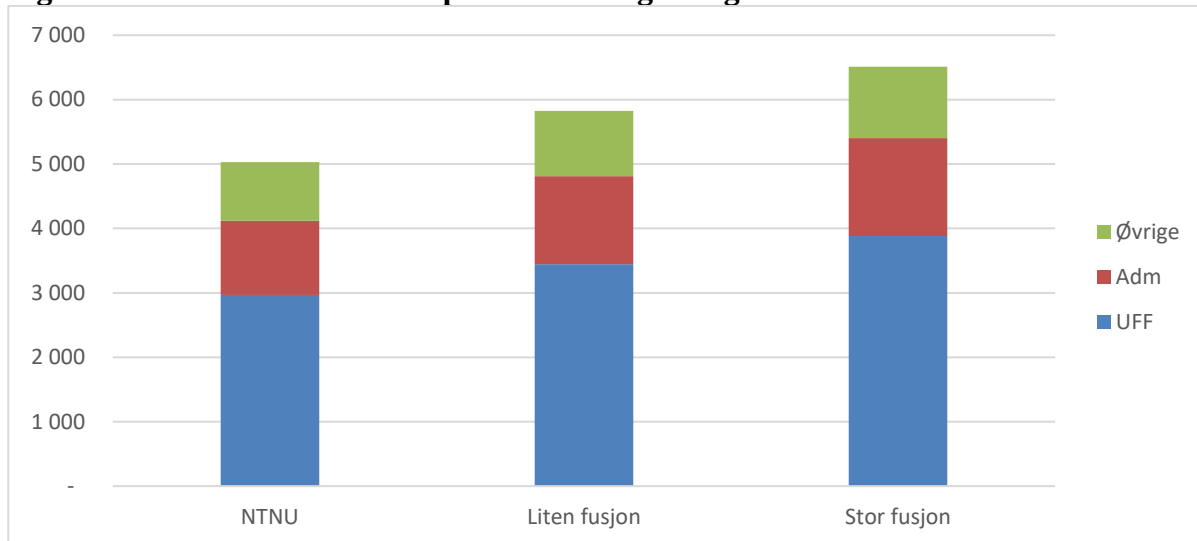
Figur 26: Økonomi fordelt på finansieringskilde 2013 i mdr.

I den lille fusjonen vil de samlede inntektene øke med ca. 0,85 mrd. kr. dvs. en økning på 15 %. I den store fusjonen er økningen 1,6 mrd. kr. eller en vekst på 28 %.

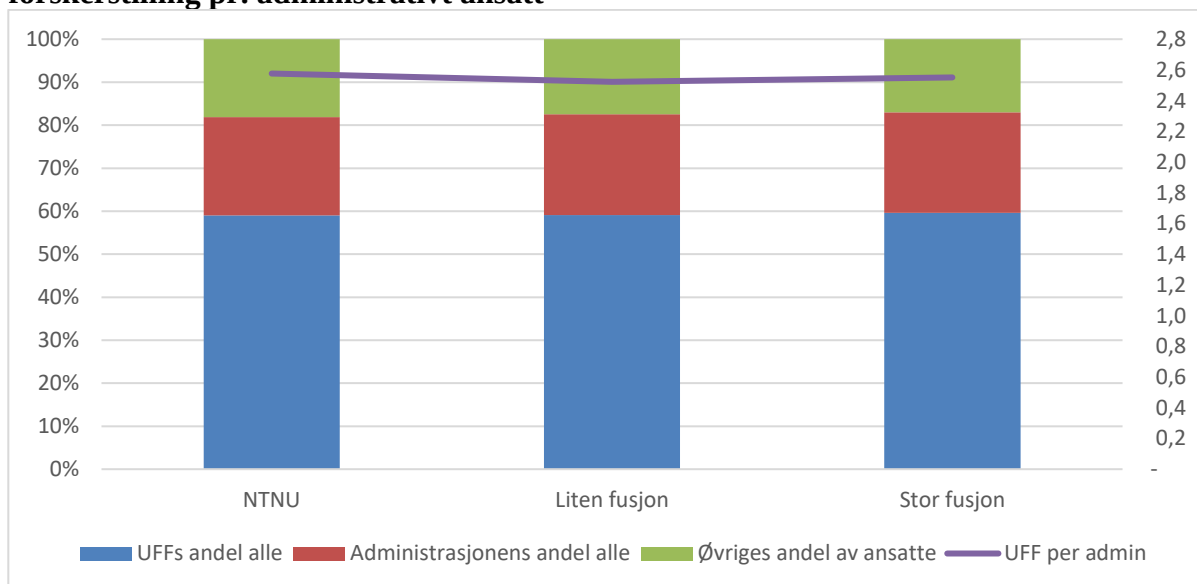
Bevilgningen fra Stortinget er den største inntektskilden for alle. Pr. i dag utgjør støtten fra EU og NFR 11,8 % av NTNUs totalinntekter. I den lille fusjonen utgjør denne kilden 10,4 % og i den store 9,7 %. I snitt tilfører ansatte i undervisnings- og forskerstilling ved NTNU ca. 230 000,- kr. fra NFR og EU, i den lille fusjonen blir snittet kr. 200 000,-. I den store fusjonen synker gjennomsnittsinntekten 185 000,- kr.

Figur 27: Antall ansatte fordelt på ulike stillingskategorier

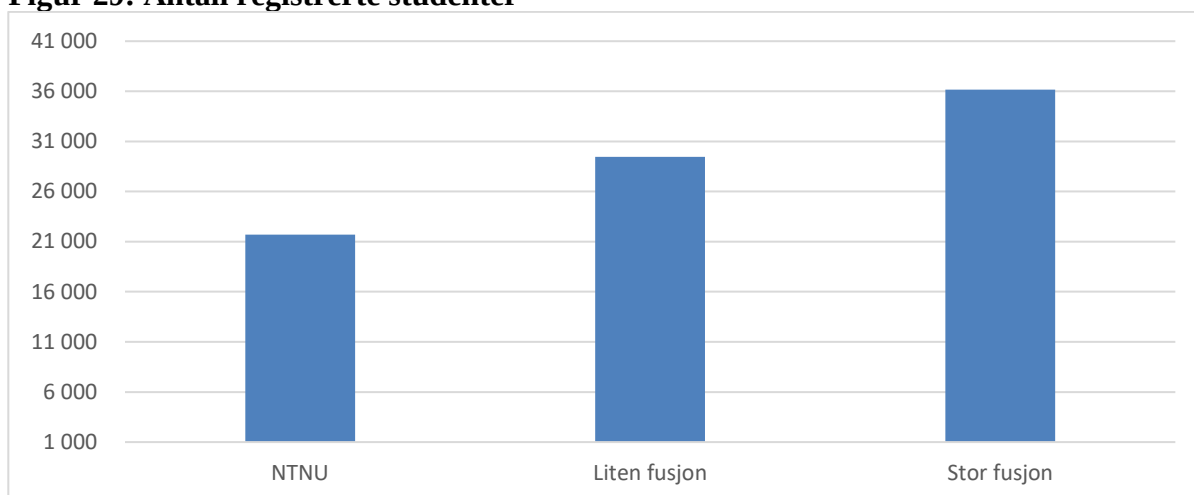
Økningen i antall tilsatte er i alt. B ca. 16 %, i alt. C ca. 30 %. Den relative fordelingen mellom gruppene blir i liten grad endret ved de ulike fusjonsalternativene.

Figur 28: Andel ansatte i ulike stillingskategorier i % og antall ansatte i undervisnings- og forskerstilling pr. administrativt ansatt

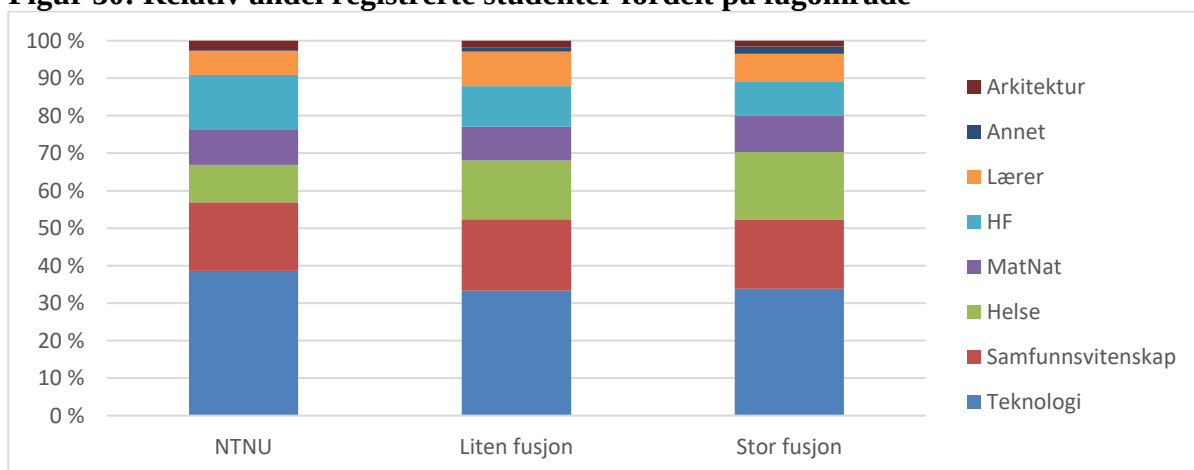
NTNU har et relativt gunstig forholdstall for faglig og administrativt personale. Forholdstallet synker litt alt. B og C, men utslagene er små. HiST skiller seg noe ut med en større administrativ andel enn gjennomsnittet.

Figur 29: Antall registrerte studenter

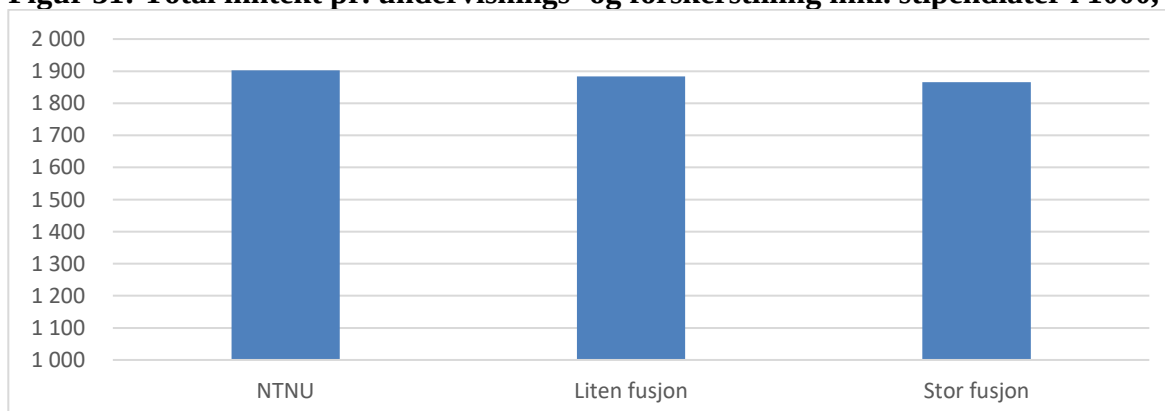
Økningen i antall studenter er nesten 40 % i den lille fusjonen, i store fusjonen ca. 70%.

Figur 30: Relativ andel registrerte studenter fordelt på fagområde

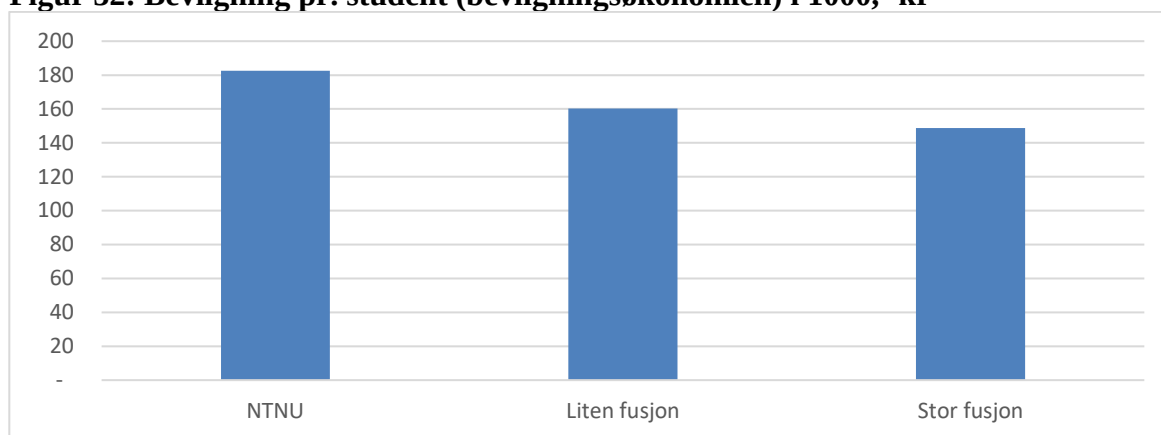
Relativt sett vil andelen studerende innenfor teknologi synke, utdanning innenfor helse vil bli nesten fordoblet.

Figur 31: Total inntekt pr. undervisnings- og forskerstilling inkl. stipendiater i 1000,- kr.

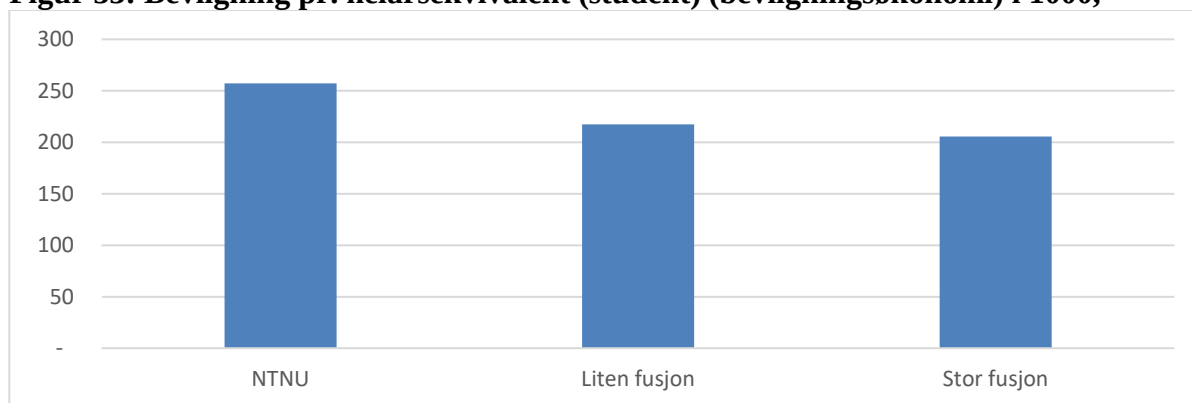

Totalbudsjettet fordelt på hver ansatt i undervisnings- og forskerstilling vil gå noe ned men reduksjonen er relativt betydelig.

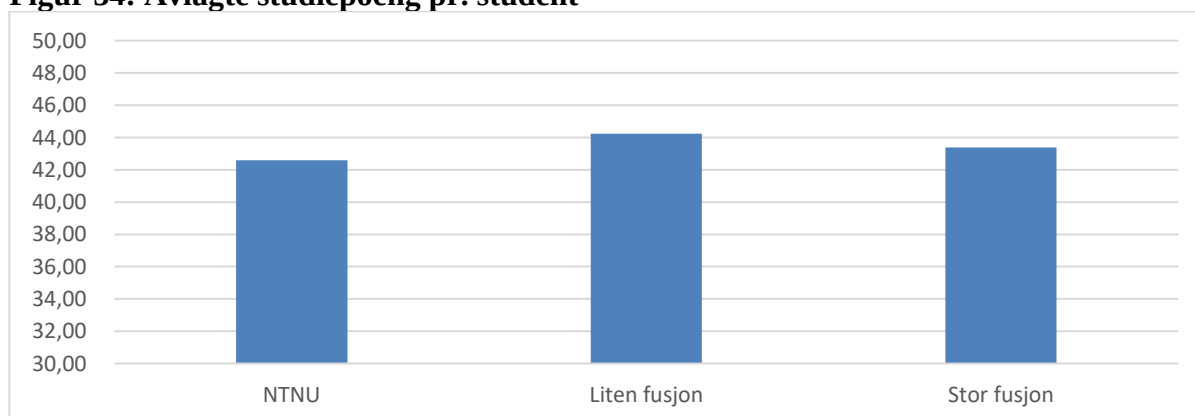
Figur 32: Bevilgning pr. student (bevilgningsøkonomien) i 1000,- kr

Figur 33: Bevilgning pr. helårsekvivalent (student) (bevilgningsøkonomi) i 1000,-

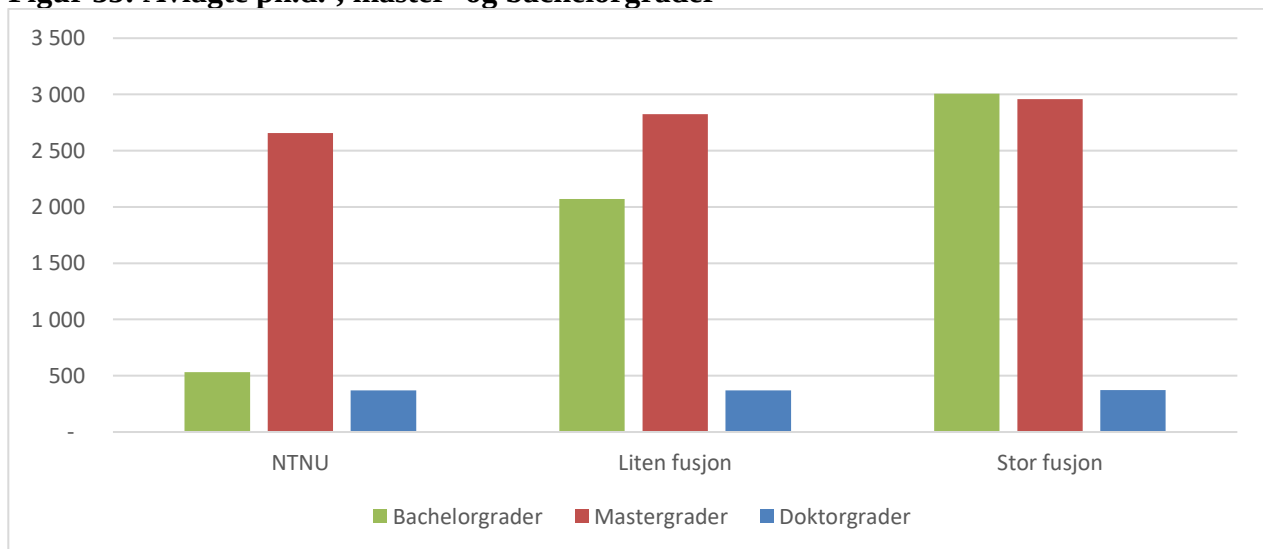

Figur 34: Avlagte studiepoeng pr. student

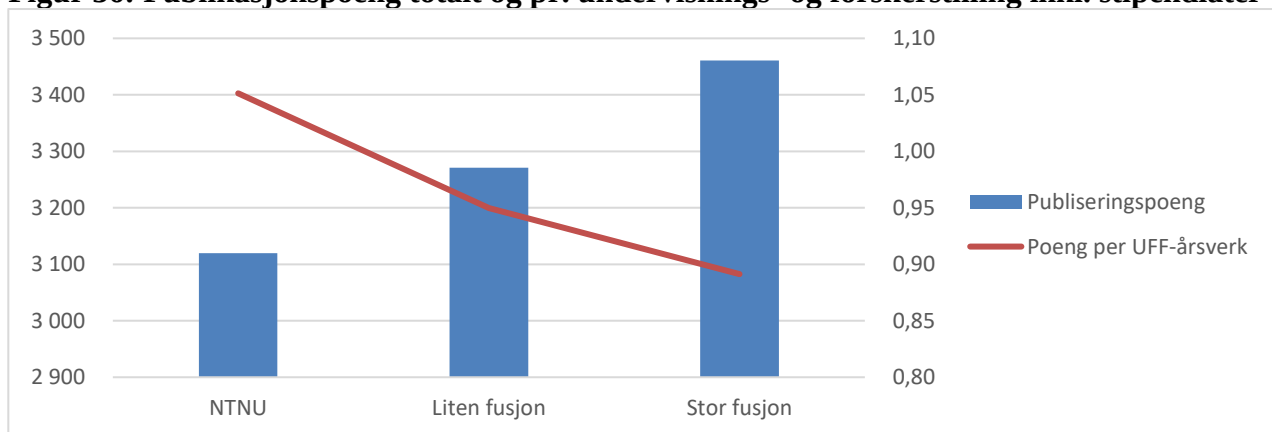

Dersom dagens situasjon forsetter vil avlagte studiepoeng pr. student øke ned knapt 2 poeng i alt. C, noe mindre i alt. C.

Figur 35: Avlagte ph.d.-, master- og bachelorgrader

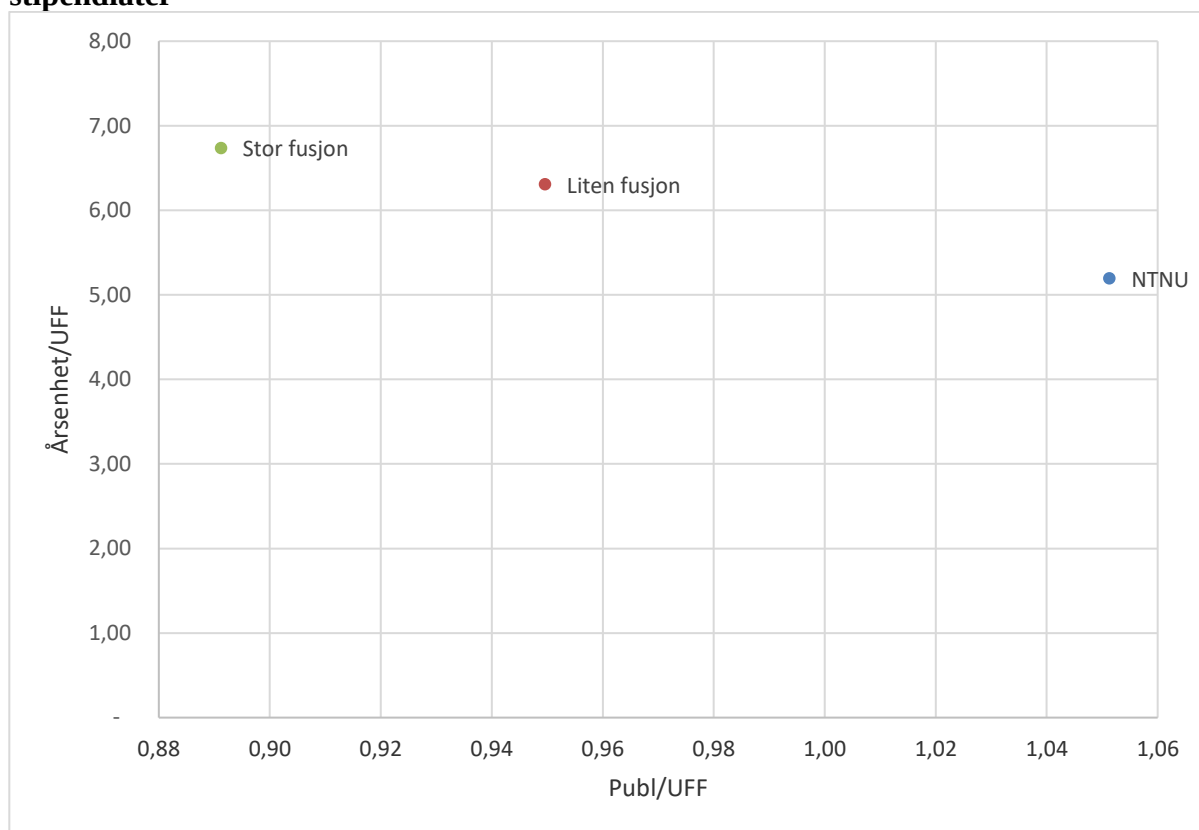

Figur 36: Publikasjonspoeng totalt og pr. undervisnings- og forskerstilling inkl. stipendiater

Antall publikasjonspoeng vil øke med drøyt 300 ved fusjon i henhold til alt. C, mens publisering pr. ansatt vil bli redusert med en femdel.

Figur 37: Studiepoeng og publikasjonspoeng pr. undervisnings- og forskerstilling inkl. stipendiater

Figur 38: Internasjonale studenter i % av studentmassen

